Ao. 1826.

No. 38.

Bataviasche Courant.

WOENSDAG, den 20sten September 1826.

(*Besluit van Zijne Exc. den Kommissaris Generaal, van den 7den sept. 1826 no. 25.*)

IN NAAM DES KONINGS.

De Kommissaris Generaal over Nederlandsch Indië,

In aanmerking nemende de afwezigheid van de beide Raden van Indië *van de Graaff* en *D'Ozy*, welke op *Hoogen last* naar Nederland staan te vertrekken;

Heeft goedgevonden en verstaan:

Te bepalen, dat de twee alzoo vacerende plaatsen in den Raad van Indië door den Heer *Goldman*, Hoofd-Directeur van Financien, en *Jonkheer J. J. Melvill van Carnbée*, Schout bij Nacht, Kommandant en Directeur van Z. M. Zeemagt in Oost-Indië, zullen worden waargenomen, en deze beide Heeren uittenoodigen om bij de eerste vergadering in gemelde betrekking zitting te nemen.

En zal afschrift dezes worden gezonden aan den Luitenant Gouverneur Generaal, zoo tot informatie en narigt, als met verzoek om de uitvoering dezes te willen verzekeren.

Buitenzorg, den 7den sept. 1826.

L. D. Burggraaf DU BUS DE GISIGNIES.

(*Besluit van Zijne Exc. den Kommissaris Generaal, van 9 september 1826 no. 42.*)

IN NAAM DES KONINGS.

De Kommissaris Generaal over Nederlandsch Indië,

Heeft goedgevonden en verstaan:

Met ampliatie van zijn besluit van den 26sten mei n°. 6, (*) te bepalen als volgt:

Wanneer een ambtenaar gelden aan den lande, bij voorbeeld wegens gekochte goederen op vendutie en diergelijken, mogt verschuldigd zijn, zullen dezelve altijd bij voorkeur worden ingehouden, al ware het ook, dat er reeds kortingen, ten behoeve van partikulieren verleend zijn, welke alsdan zoo lang zullen worden gestaakt, tot dat de schuld aan den lande geheel zal zijn gekweten.

De Luitenant Gouverneur Generaal is belast met de executie dezes.

En zal de inhoud dezes in het staatsblad worden geinsereerd en, door middel van de Bataviasche courant, worden bekend gemaakt.

Buitenzorg, den 9den sept. 1826.

L. D. Burggraaf DU BUS DE GISIGNIES.

(*) Geinsereerd in ons nummer 23.

EXTRACTEN uit de Besluiten van Zijne Excellentie den Kommissaris Generaal over Nederlandsch Indië.

GELEZEN eene missive van den Luitenant Gouverneur Generaal, in dato 22 augustus ll. no. 955, naar aanleiding eener daarbij overgelegde voordragt van den Gouverneur der Moluksche Eilanden, in dato 25 mei ll. no. 60, en het daarop ingewonnen advies van den waarnemend Kommissaris over den Burgerlijken geneeskundigen dienst, inspecteur der vaccine, in dato 10 juli ll. no. 13, ter verbetering van de voor den aanwas der bevolking zoo nuttige en wenschelijke inrigting der koepokinenting in dat Gouvernement eenige veranderingen in de bestaande bepalingen daaromtrent voorstellende, met opmerking, dat daar door tevens eene bezuiniging zoude worden te weeg gebragt, en welke in de missive van den Gouverneur voornoemd wordt opgegeven eene somma van *f* 763: 's jaars te zullen bedragen;

Heeft goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk: Met alteratie van het besluit de dato 26 november 1823 no. 5, te bepalen, zoo als geschiedt bij deze, dat de koepokinenting in de Residentie Amboina, instede van door de 30 thans toegestane vaccinateurs, voortaan zal worden uitgeoefend door den onder inspecteur, bijgestaan door één vaccinateur, in ieder der districten, welke nu of in den vervolge zullen worden aangewezen.

Ten tweede: Te bepalen dat in het district van het Hoofd-Kasteel alleen werkzaam zal wezen de onder inspecteur, en dat voorts Saparoea, het daaronder gestelde gedeelte van Ceram en Noessalaut zullen uitmaken één district; Haroekoe en het daaronder behoorende gedeelte van Ceram één district, en Hila en onderhoorigheden mede één district.

Ten derde: Te bepalen dat de vaccinateur in het district van Saparoea zal genieten eene bezoldiging van *f* 25: en die van de districten Haroekoe en Hila eene bezoldiging van *f* 20: 's maands.

Ten vierde: Den Gouverneur der Moluccos te magtigen, om, wanneer zulks vereischt wordt, een vaccinateur aantestellen voor de Noord-kust van Ceram en een voor Boeroe en derzelver bezoldiging te bepalen tot een bedrage van niet meer dan *f* 20: 's maands.

Afschrift dezes enz.

BUITENZORG, *den 5den sept. 1826.*

L. D. Burggraaf DU BUS DE GISIGNIES.

GEZIEN deszelfs missive van den 22sten mei ll., houdende uitnoodiging aan de Indische Regering om eene voordragt te doen tot het invoeren van zoodanige bezuinigingen, als waarvoor het beheer der voormalige Residentie *Banjoewangie* (thans uitmakende eene afdeeling of onder Residentie van *Bezoekie*) en van de afdeeling *Probolingo*, vatbaar is geworden, ten gevolge van het door Hem Kommissaris Generaal genomen besluit, in dato 4 april ll. no. 33, houdende bepaling dat het bestuur te *Banjoewangie* provisioneel zal worden opgedragen aan eenen Assistent Resident; en dat de werkzaamheden van den Assistent Resident van *Probolingo* zullen overgaan op eenen opziener der landelijke inkomsten van de eerste klasse;

Gezien het daarop ontvangen advies van de Regering, vervat in eene missive van den Heer Luitenant Gouverneur Generaal, in dato 14 augustus ll. no. 906;

Heeft goedgevonden en verstaan:

1°. Met referte tot het besluit van Hem Kommissaris Generaal van 4 april ll. no. 33, houdende, dat het bestuur te *Banjoewangie* provisioneel wordt opgedragen aan eenen Assistent Resident onder den Resident van *Bezoekie*; het personeel aldaar alsnu te bepalen als volgt:

Algemeen Bestuur.

Een Assistent Resident	's maands	*f*	400:–
« kommies	idem	«	150:–
« klerk	idem	«	40:–
« idem	idem	«	30:–
« inlandsche schrijver	idem	«	10:–
« hoofd oppasser	idem	«	8:–
Zes oppassers à *f* 6:–	idem	«	36:–
		f	674:–

Kruisprauwen.

Drie hoofden à *f* 20 ieder	's mds.	*f*	60:–
« joeroemoedies à *f* 12	idem	«	36:–
Zes en zestig matroz. « « 8	idem	«	528:–
		f	624:–

Districts Politie.

Een onder jaxa	*f*	12:–
Veertien kadjimemans à *f* 5	«	70:–
	f	82:–

Diverse uitgaven van civiele administratie en politie.

Een hoofd jager	*f*	10:–
Zes jagers à *f* 8 ieder	«	48:–
	f	58:–

Civiele haven inrigtingen.

Een joeroemoedie	*f*	8:–
Zes matrozen à *f* 5 ieder	«	30:–
Vier boomwachters à *f* 4 ieder	«	16:–
Een vlaggeman	«	4:–
	f	58:–

Zout monopolie.

Twee koelies à *f* 4	*f*	8:–

Inkoop en kosten op koffij:

Een pakhuismeester, tevens zout pakhuismeester	*f*	30:–
Twee koelies à *f* 4	«	8:–
	f	38:–

Kultuur in het algemeen!

Radeen Soero Adi Negoro, Regent	*f* 100:-
Joedo Patie, Patteh	« 66:-66⅔
Radeen Soero di Wirja, Ingebeij	« 33:-33⅓
Tjitro Saric, idem	« 33:-33⅓
Een opziener der bannelingen	« 44:-
	f 277:-33⅓

Brieven Posterij.

Een kommies	*f* 20:-
« hoofd	« 12:-
Zes postillons à *f* 8	« 48:-
Vier paarden oppassers à *f* 3:-50	« 14:-
Zes grassnijders « 3:-50	« 21:-
	f 115:-

Geneeskundige dienst en vaccine.

Een chirurgijn	*f* 150:-

Schoolwezen.

Een onderwijzer	*f* 70:-

Loodswezen.

Een loods	*f* 50:-
Twee joeroemoedies à *f* 8	« 16:-
Vijf matrozen « 6	« 30:-
	f 96:-
	f 2,250:-33⅓

Voorts het etablissement der *bannelingen*, *gevangenen* en *kettinggangers* te laten op den tegenwoordigen voet.

2°. Te benoemen en aantestellen tot assistent Resident van *Banjoewangie*, op een tractement van *f* 400:- 'smaands, *Leonardus Abels*, thans eerste kommies der eerste klasse aldaar.

3°. Te bepalen dat de werkzaamheden van den assistent Resident te *Probolingo* voortaan zullen worden waargenomen door eenen opziener der landelijke inkomsten van de eerste klasse, op een tractement van *f* 300:- 'smaands; en dat het personeel der verdere ambtenaren en geëmploijeerden aldaar overigens zal blijven op den tegenwoordigen voet.

En zal afschrift dezes enz.

Buitenzorg, den 6den sept. 1826.

Ld. Burggraaf DU BUS DE GISIGNIES.

GEZIEN het rapport van den waarnemenden Luitenant Gouverneur Generaal, eersten Raad van Indië *Chassé*, van den 3den dezer, daarbij met overleg van den Heer Hoofd-directeur van Financien, ten gevolge van eene met Hem Kommissaris Generaal gehoudene conferentie, eenige voorstellen doende, ten gevolge waarvan onmiddelijk eene aanzienelijke bezuiniging in de administratie kosten van de Nederlandsche etablissementen op *Makasser* kan worden ingevoerd;

En willende in deze, zoo wel als bij vroegere gelegenheid, alle middelen te baat nemen, welke strekken kunnen om het beheer der buiten-etablissementen min bezwarend voor de Indische kas te maken;

Heeft goedgevonden en verstaan, te bepalen:

1°. Dat voortaan, en met alteratie alzoo van het deswege bestaande, het personeel der ambtenaren te *Makasser* zal zijn zaamgesteld op de navolgende wijze, en onder het genot van de daarbij voor elke betrekking aangewezen tractementen, als:

Een Gouverneur en Kommandant tegen een maandelijksch tractement van *f* 1500 het militair tractement daaronder begrepen.

Een secretaris bij den Gouverneur, een maandelijksch tractement van	550
Klerken	150

Bij de justitie:

Een president, te gelijk pakhuismeester	350
Twee leden, ieder *f* 100	200
Een fiskaal en magistraat	350
Een secretaris	150
Voor klerken	100
Een deurwaarder bij de justitie	25
Algemeen ontvang departement:	
Een algemeene ontvanger	350
Aan klerken voor dezen	115
Bij de ink. en uitg. regten:	
Een ontvanger	350
« « boekhouder	150
Voor klerken bij dit departm.	100
Een weger	30
« kommies van het haven-departement	60
Bij den pakhuismeester:	
Voor klerken	40
Een pakhuiswerker	25
Voor de publieke werken:	
Een pagger mandoor	25
Eeredienst:	
Een predikant *f* 400	
Huishuur 100	
Voor 4 kinderen 40	
	640
Voorlezer	35
Koster	20
Schoolonderwijzer	100
Bij den landraad:	
Een secretaris	100
Een klerk	25
Een eerste tolk en ceremoniemeester	100
Een eerste tolk	50
Bij de smids winkels enz.	
Voor ambachts lieden.	200
Te Maros:	
Een klerk.	40
« tolk.	30
Boelecomba en Bontain:	
Een resident.	150
« klerk.	40
« tolk.	30
« tolk te Bontain.	30
Bima.	
Een resident.	150
Zaleijer.	
Een resident.	150
« klerk.	30
Inlandsche ambtenaren en bedienden als: bij den landraad.	
Een maleische schrijver.	50
« hoofd-oppasser.	11
« inlandsche fiskaal.	30
« priester.	30
Vier oppassers ieder *f* 8,	32
Bij den Gouverneur.	
Een zendeling.	40
« zendeling.	30
« zendeling.	20
Bij den ontvanger der inkomende en uitgaande regten.	
Een hoofd-mata mata.	15
« taxateur.	80
« chinesche schrijver.	30
Vijftien mata mata.	150
Bij den havenmeester.	
Een loods.	20
Vier matroozen.	24
Bij de politie.	
Vier dienaren.	32
Vier bij de justitie.	32
Voor de publieke werken bij den pagger maandoor.	
Een maandoor.	10
Tien koelies.	80
Voor de vaccine.	
Een vaccinateur.	30
Voor den post Maros.	
Twee dienaren voor de politie	16

Het bedrag van welke uitgaven beloopende 's jaars. *f* 83,784

Het welk nog vermeerderd wordende met de intrekking van de navolgende posten, als: tafel geld voor den Gouverneur 's maands *f* 465, 's jaars *f* 5,580

Voor publieke feesten.	800
Reisgeld voor den Gouverneur.	500
« voor den secretaris.	193

En alzoo eene jaarlijksche bezuiniging te weeg brengt van. *f* 93,617

2°. Dat ten gevolge van het hier voren bepaalde

a. De residentie der zuider districten geheel wordt ingetrokken.

b. Het civiel gezag op den post Maros insgelijks wordt ingetrokken en dat Maros voortaan alleenlijk als een militaire post moet worden beschouwd.

3°. Dat vermits het personeel der ambachts lieden te Makasser onbekend is, en er welligt ten dien aanzien nog niet alle die bezuiniging en hebben plaats gehad, waarvoor de bepalingen der traktementen vatbaar schijnt, de Gouverneur Kommandant van Makasser bij dezen wordt uitgenoodigd om het personeel van de werklieden nader op te geven en de werkzaamheden te doen kennen die door hen bij voortduring moeten verrigt worden en daarbij voor al in het oog houden de vermindering van troepen, welke voorhanden is en die, welke er als nog staat plaats te hebben.

En zal afschrift dezes, enz.

Buitenzorg, den 6den sept. 1826.

Ld. Burggraaf DU BUS DE GISIGNIES.

GEZIEN enz.

Heeft goedgevonden en verstaan, te bepalen:

Eerstelijk. Dat het volgende personeel ter Zuid- en Oostkust van *Borneo* zal worden ingetrokken, als:

Algemeen Bestuur.

Het opperhoofd.
Een 1ste kommies.
Een 2de kommies.
Een 1ste klerk.
Een 2de klerk.
Een maleische schrijver.
Een boeginesche schrijver.
Zes oppassers.
Een en twintig praauwroeijers.

Residentie Banjermassing.

De resident.
De hoofd-kommies.
De tweede kommies.
Drie klerken.

Ten tweede. Tot vervanging van voorschreven personeel te benoemen:

Een resident op een tract. van	*f* 12,000 's jr.
« secretaris » » »	4,800 »
» kommies » » »	3,000 »
Vier klerken » » » »	5,000 »

Ten derde. Het opperhoofd ter Zuid- en Oostkust van *Borneo* aanteschrijven om, na te hebben voorzien in de provisionele vervulling van de kommies en klerk plaatsen in het voorgaand artikel vermeld, de overige uitgevallene Europesche ambtenaren op de minst kostbare wijze naar *Batavia* overtezenden, ten einde aldaar op een naar hunne vorige betrekking en bekwaamheden geëvenredigd wachtgeld te worden gesteld.

En zal afschrift dezes enz.

Buitenzorg, den 13den sept. 1826.

Ld. Burggraaf DU BUS DE GISIGNIES.

GEZIEN enz.

Heeft goedgevonden en verstaan, te bepalen:

1°. Dat de posten van havenmeester in geheel Nederlandsch Indie, met uitzondering van *Batavia*, *Soerabaija*, *Padang* en *Riouw*, met den 1sten october aanstaande, moeten gerekend worden te zijn ingetrokken.

2°. Dat het haven-departement te *Samarang*, uit aanmerking van bijzondere omstandigheden, op den tegenwoordigen voet zal blijven bestaan, tot dat deswege nader zal kunnen worden beschikt, en dat hetzelve voor alsnog

niet is begrepen in de suppressie, waarvan hierboven sub no. 1 is gewag gemaakt.

3°. Dat de werkzaamheden aan den post van havenmeester verbonden op alle de plaatsen, waar dezelve, krachtens het hierboven bepaalde, wordt ingetrokken, zullen worden opgedragen aan alle de aldaar aanwezige kommies-ontvangers der inkomende en uitgaande regten, tegen het genot eener percentsgewijze vasttestellen toelage, waarvan het beloop nader zal worden bepaald.

4°. Dat met betrekking tot het montant der emolumenten, welke aan de haven- en equipagiemeesters op *Batavia*, *Samarang* en *Soerabaya*, boven de vaste traktementen aan derzelver rang van officier der marine verknocht, zullen worden toegekend, insgelijks nadere en meer algemeene bepalingen zullen worden genomen.

En zal afschrift dezes enz.

Buitenzorg, den 18den sept. 1826.

LD. Burggraaf DU BUS DE GISIGNIES.

Bekendmaking.

De Resident van Batavia, als daartoe geautoriseerd, maakt bij deze bekend, dat ten gevolge van de door hem gedane bekendmaking, geplaatst in het advertentieblad van den 16den dezer no. 37, wegens den te dien dage te houden verkoop van Gouvernements lijnwaden en wollen stoffen, op aanstaanden zaturdag den 23sten september aan 's lands kleeding pakhuis zal worden voortgegaan met den verkoop van de bij genoemde bekendmaking gespecificeerde artikelen, en zulks op de conditien, als daarbij zijn bepaald en verder door den resident ten dage van den verkoop zullen worden bekend gemaakt. Zullende voorts nog worden opgeveild 2000 pikels *Banka's Tin* en eene hoeveelheid *Stofgoud.*

De Resident voornoemd,
VAN HOGENDORP.

Batavia, den 21sten sept. 1826.

Door Zijne Excellentie den Kommissaris Generaal zijn de volgende benoemingen gedaan:

Tot tweeden kommies bij het residentie kantoor te Pekalongang, in plaats van wijlen den boekhouder der landelijke inkomsten aldaar, *G. H. Strielack*, de eerste klerk bij de hoofd-directie van financien *A. Vermeulen.*

Tot onderschout der stedelijke politie te Batavia, de temporaire onderschout *Wingert.*

HONORABEL ONTSLAGEN.

De majoor bij de Schutterij te Makasser, *J. H. A. M. van Grave.*

De schoolopziener te Soerabaija, *W. F. van Leeuwen.*

BATAVIA, *19 september 1826.*

Wij haasten ons aan onze lezers medetedeelen de ontvangene berigten nopens de plegtige uitroeping van den Sultan van *Djocjokarta*, door de daartoe benoemde Kommissarissen, alsmede de berigten, welke, tot den 15den dezer, nopens de operatien tegen de muitelingen ontvangen zijn. Deze tijdingen zijn van den volgenden inhoud:

Missive van Kommissarissen tot herstelling van den Sultan HAMANGKOEBOEANA DEN TWEEDEN, *op den troon van* DJOCJOKARTA, *aan Zijne Excellentie den Kommissaris Generaal.*

SALATIGA, *den 12den september 1826.*

Wij hebben de eer Uwe Excellentie verslag te doen van den afloop der plegtige uitroeping als Sultan van *Djocjokarta*, van den door Uwe Excellentie herstelden Sultan HAMANGKOE BOEANA *den 2den.*

Na dat vooraf de troepen, aan weerskanten van den grooten weg, van het woonhuis des Sultans af, geschaard waren tot aan het Gouvernements huis alhier, in hetwelk wij ons vergaderd hadden om tien ure, en na dat de ter plaatse aanwezige civiele en militaire ambtenaren en aanzienlijke inwoners zich hadden verzameld in dit zelfde gebouw, is door ons eene kommissie gezonden, bestaande uit de heeren Resident van *Samarang* en kolonel kommandant der 2de groote militaire afdeeling, tot afhaling van den Sultan, waar bij eene eskorte kavallerie, sterk 25 man, onder aanvoering van een officier. Zijne Hoogheid is bij deszelfs komst binnengeleid door den adjudant van dienst bij den Luitenant Gouverneur Generaal en den Assistent Resident van *Salatiga*, waar op hij onmiddelijk door ons is verzocht plaats te nemen, aan de linkerzijde van den eersten teekenaar, aan wiens regterzijde de tweede en derde teekenaar zich plaatsten.

De Luitenant Gouverneur Generaal voorgehouden hebbende aan de vergaderde menigte, de reden van bijeenkomst, in de Nederlandsche taal, zoo is zulks in de maleische overgebragt aan den Sultan, door den secretaris der Residentie *Soerakarta*, om zijne bekwaamheden in de inlandsche talen, door den Luitenant Gouverneur Generaal mede genomen.

Wij hebben alstoen de proklamatie doen voorlezen, van welke wij de eer hebben Uwer Excellentie hiernevens afschrift aantebieden, die in de Nederduitsche taal werd gelezen door den aanwezenden secretaris der Hooge Regering, en in de Javaansche, door den secretaris van *Soerakarta.*

Hierop hebben wij den Sultan verklaard te zijn uitgeroepen, en is aan Zijne Hoogheid door den eersten teekenaar voorgehouden, hoe het Nederlandsch Gouvernement steeds heeft getracht de rust in het Rijk van *Djocjokarta* te herstellen, zonder dat het Gouvernement bij den tegenwoordigen oorlog eenig eigenbelang immer bedoelde, hoe ongelukkiglijk dat alle daartoe aangewende pogingen nog niet het goede doel hebben kunnen bereiken, maar hoe zeer men nu hoopte dat de tegenwoordige maatregel van effect mogt sorteren, wenschende den Sultan eene gelukkige en langdurige Regering, tot heil van zijn volk en land. Ook deze rede werd den Sultan overgebragt door den secretaris van *Soerakarta.*

De plegtigheid is geëindigd onder een salut van 19 schoten uit het fort, terwijl de Sultan op dezelfde statige wijze is terug gebragt naar zijne woning, als op welke hij van daar afgehaald is.

De Kommissarissen tot herstelling van den oud Sultan HAMANGKOE BOEANA *den 2den*, op den troon van *Djocjokarta.*

Was Get. { DE KOCK.
H. W. MUNTINGHE.
ENGELHARD.

PROKLAMATIE.

Wij HENDRIK MERKUS DE KOCK, *Luitenant Gouverneur Generaal van Nederlandsch Indië, Kommandeur der Militaire Willems-Orde, enz., enz., enz.,*

Mr. HERMAN WARNER MUNTINGHE, *Raad van Nederlandsch Indië, Ridder van de Orde van den Nederlandschen Leeuw*, en

NICOLAUS ENGELHARD, *Oud eerste Raad Ordinair, en Geëligeerd Directeur Generaal van Nederlandsch Indië, Oud Gouverneur en Directeur van Java's Noord-Oostkust, Ridder van de Orde van den Nederlandschen Leeuw, enz., enz., enz.,*

als Kommissarissen van wege Zijne Excellentie den Kommissaris Generaal van Nederlandsch Indië, den Heer Burggraaf LD. DU BUS DE GISIGNIES, tot herstelling van Zijne Hoogheid den Sultan HAMANGKOE BOEANA *den 2den*, onder de daaromtrent gemaakte overeenkomsten en onder anderen onder den titel van Sultan SEPOEH, op den troon van *Djocjokarta*; aan allen die deze zullen zien, of hooren lezen; *Salut!* doen te weten!

Dat nademaal het Zijne Excellentie den Kommissaris Generaal heeft behaagd Zijne Hoogheid den Sultan HAMANGKOE BOEANA *den 2den*, op zijn herhaald en dringend verzoek, en om reden daartoe dienende in de presente omstandigheden wederom te verklaren tot Sultan van *Djocjokarta*; onder den titel van Sultan SEPOEH HAMANGKOE BOEANA *den 2den*; het dien ten gevolge aan Hoogstdenzelven almede dienstig is voorgekomen; eene kommissie te decerneren op ons bovengenoemden; HENDRIK MERKUS DE KOCK, Luitenant Gouverneur Generaal van Nederlandsch Indië, Mr. H. W. MUNTINGHE, Raad van Nederlandsch Indië, en N. ENGELHARD, Oud eerste Raad Ordinair, en Geëligeerd Directeur Generaal van Nederlandsch Indië, Oud Gouverneur en Directeur van Java's Noord-Oostkust, om Zijne Hoogheid voormeld te begeleiden van *Batavia* herwaarts, en voorts op zijnen troon van *Djocjokarta* te herstellen, en vooraf denzelven ter dezer plaatse van *Salatiga*, aan den volke voortestellen, en deze zijne verheffing, op de meest plegtige wijze, bekend te maken en aftekondigen, en tot Sultan SEPOEH HAMANGKOE BOEANA *den 2den* uitteroepen en te doen erkennen;

Zoo is het, dat wij, ons van dezen belangrijken last verlangende te kwijten, bij deze, ten overstaan van al de hoogere en lagere civiele en militaire Europesche en Inlandsche ambtenaren, en verder diegenen der ingezetenen van deze plaats, welke in de solemnisatie van des Sultans erlangde verheffing, eenig belang zijn stellende, bij deze verklaren aftekondigen den alhier aanwezigen Sultan SEPOEH HAMANGKOE BOEANA *den 2den*, SENOPATIE INGALOGO ABDOEL RAHMAN SAIDIN PANOTOGOMO KALIEFATOLAH, tot wettig erkend en verheven Vorst tot den troon van *Djocjokarta*; ontbiedende en gelastende al de onderdanen van het Djocjokartasche Rijk, Prinsen, Rijksgrooten, Tomongongs, en Mantries van elken rang, hiervan behoorlijke kennis te nemen, en zich dien ten gevolge te gedragen, den Sultan SEPOEH HAMANGKOE BOEANA *den 2den* erkennende als hunnen wettig geboren en hersteldeu Vorst, aan zijne bevelen en aanmaningen gehoor gevende, en vooral vertrouwende dat zij door de opvolging van deze heilzame voorschriften van hunnen Vorst en Vader, den zegen des Allerhoogsten, die zoo lang van hen geweken is, met rust en vrede, tevens in hun land zal terug brengen, en zekerheid erlangen voor dien staat van rust en welvaart, die hun thans weder door de regtvaardigheid van het Nederlandsch Gouvernement wordt geschonken, terwijl wij zoo lang wij leven, eene genoegdoening zullen scheppen uit de herinnering van de werktuigen, tot de uitvoering van dit goede werk, te mogen geweest zijn.

Gedaan te *Salatiga*, op Dingsdag den 12den September 1826.

Was Get. { DE KOCK.
H. W. MUNTINGHE.
ENGELHARD.

Kultuur in het algemeen.

Radeen Soero Adi Negoro, Regent . . . . . f 100:-
Joedo Patie, Patteh . . . « 66:-66⅔
Radeen Soero di Wirja, Ingebeij . . . . « 33:-33⅓
Tjitro Sarie, idem . . . . . « 33:-33⅓
Een opziener der bannelingen . . . . « 44:-

f 277:-33⅓

Brieven Posterij.

Een kommies . . . . f 20:-
« hoofd . . . . « 12:-
Zes postillons à f 8 . . . . . . « 48:-
Vier paarden oppassers à f 3:-50 « 14:-
Zes grassnijders . . . - « 3:-50 « 21:-

f 115:-

Geneeskundige dienst en vaccine.

Een chirurgijn . . . . f 150:-

Schoolwezen.

Een onderwijzer . . . . f 70:-

Loodswezen.

Een loods . . . . f 50:-
Twee joeroemoedies à f 8 . . . « 16:-
Vijf matrozen . . . - « 6 . . . « 30:-

f 96:-

f 2,250:-33⅓

Voorts het etablissement der *bannelingen*, *gevangenen* en *kettinggangers* te laten op den tegenwoordigen voet.

2°. Te benoemen en aantestellen tot assistent Resident van *Banjoewangie*, op een tractement van f 400:- 'smaands, *Leonardus Abels*, thans eerste kommies der eerste klasse aldaar.

3°. Te bepalen dat de werkzaamheden van den assistent Resident te *Probolingo* voortaan zullen worden waargenomen door eenen opziener der landelijke inkomsten van de eerste klasse, op een tractement van f 300:- 'smaands; en dat het personeel der verdere ambtenaren en geëmploijeerden aldaar overigens zal blijven op den tegenwoordigen voet.

En zal afschrift dezes enz.

Buitenzorg, den 6den sept. 1826.

LD. Burggraaf DU BUS DE GISIGNIES.

GEZIEN het rapport van den waarnemenden Luitenant Gouverneur Generaal, eersten Raad van Indië *Chassé*, van den 3den dezer, daarbij met overleg van den Heer Hoofd-directeur van Financien, ten gevolge van eene met Hem Kommissaris Generaal gehoudene conferentie, eenige voorstellen doende, ten gevolge waarvan onmiddelijk eene aanzienelijke bezuiniging in de administratie kosten van de Nederlandsche etablissementen op *Makasser* kan worden ingevoerd;

En willende in deze, zoo wel als bij vroegere gelegenheid, alle middelen te baat nemen, welke strekken kunnen om het beheer der buiten-etablissementen min bezwarend voor de Indische kas te maken;

Heeft goedgevonden en verstaan, te bepalen:

1°. Dat voortaan, en met alteratie alzoo van het deswege bestaande, het personeel der ambtenaren te *Makasser* zal zijn zaamgesteld op de navolgende wijze, en onder het genot van de daarbij voor elke betrekking aangewezen tractementen, als:

Een Gouverneur en Kommandant tegen een maandelijksch tractement van f 1500 het militair tractement daaronder begrepen.

Een secretaris bij den Gouverneur, een maandelijksch tractement van . . . . - 350
Klerken . . . . - 150

Bij de justitie:

Een president, te gelijk pakhuismeester . . . . . . - 350
Twee leden, ieder f 100 . . . - 200
Een fiskaal en magistraat . . - 350
Een secretaris . . . . . . - 150
Voor klerken . . . . . . - 100
Een deurwaarder bij de justitie - 25

Algemeen ontvang departement:

Een algemeene ontvanger . . - 350
Aan klerken voor dezen . . - 115

Bij de ink. en uitg. regten:

Een ontvanger . . . . . . - 350
« « boekhouder . . . . . - 150
Voor klerken bij dit departm. - 100
Een weger . . . . - 30
« kommies van het havendepartement . . . . - 60

Bij den pakhuismeester:

Voor klerken . . . . . . - 40
Een pakhuiswerker . . . . - 25

Voor de publieke werken:

Een pagger mandoor . . . . - 25

Eeredienst:

Een predikant . . f 400
Huishuur . . . . . - 100
Voor 4 kinderen . - 40

- 640

Voorlezer . . . . - 35
Koster . . . . - 20
Schoolonderwijzer . . . . - 100

Bij den landraad:

Een secretaris . . . . - 100
Een klerk . . . . - 25
Een eerste tolk en ceremoniemeester . . . . - 100
Een eerste tolk . . . . . . - 50

Bij de smids winkels enz.

Voor ambachts lieden. . . . - 200

Te Maros:

Een klerk. . . . . - 40
« tolk. . . . . - 30

Boelecomba en Bontain:

Een resident. . . . . - 150
« klerk. . . . . - 40
« tolk. . . . . - 50
« tolk te Bontain. . . . . . - 50

Bima.

Een resident. . . . . - 150

Zaleijer.

Een resident. . . . . - 150
« klerk. . . . . - 30

Inlandsche ambtenaren en bedienden als: bij den landraad.

Een maleische schrijver. . - 50
« hoofd-oppasser. . . . . - 11
« inlandsche fiskaal. . . . - 30
« priester. . . . . - 30
Vier oppassers ieder f 8, - 32

Bij den Gouverneur.

Een zendeling. . . . . . . - 40
« zendeling. . . . . - 30
« zendeling. . . . . - 20

Bij den ontvanger der inkomende en uitgaande regten.

Een hoofd-mata mata. . . - 15
« taxateur. . . . . - 80
« chinesche schrijver. . . . - 30
Vijftien mata mata. . . . - 150

Bij den havenmeester.

Een loods. . . . . - 20
Vier matroozen. . . . . . - 24

Bij de politie.

Vier dienaren. . . . . . . - 32
Vier bij de justitie. . . . . - 32

Voor de publieke werken bij den pagger maandoor.

Een maandoor. . . . . . . - 10
Tien koelies. . . . . - 80

Voor de vaccine.

Een vaccinateur. . . . . . - 30

Voor den post Maros.

Twee dienaren voor de politie- 16

Het bedrag van welke uitgaven beloopende 's jaars. . . . . . f 83,784

Het welk nog vermeerderd wordende met de intrekking van de navolgende posten, als: tafel geld voor den Gouverneur 's maands f 465, 's jaars f 5,580
Voor publieke feesten. . . - 800
Reisgeld voor den Gouverneur. - 500
« voor den secretaris. . . - 193

En alzoo eens jaarlijksche bezuiniging te weeg brengt van. f 93,617

2°. Dat ten gevolge van het hier voren bepaalde

a. De residentie der zuider districten geheel wordt ingetrokken.

b. Het civiel gezag op den post Maros insgelijks wordt ingetrokken en dat Maros voortaan alleenlijk als een militaire post moet worden beschouwd.

3°. Dat vermits het personeel der ambachts lieden te Makasser onbekend is, en er welligt ten dien aanzien nog niet alle die bezuinigingen hebben plaats gehad, waarvoor de bepalingen der traktementen vatbaar schijnt, de Gouverneur Kommandant van Makasser bij dezen wordt uitgenoodigd om het personeel van de werklieden nader op te geven en de werkzaamheden te doen kennen die door hen bij voortduring moeten verrigt worden en daarbij voor al in het oog houden de vermindering van troepen, welke voorhanden is en die, welke er als nog staat plaats te hebben.

En zal afschrift dezes, enz.

Buitenzorg, den 6den sept. 1826.

Ld. Burggraaf DU BUS DE GISIGNIES.

GEZIEN enz.

Heeft goedgevonden en verstaan, te bepalen:

Eerstelijk. Dat het volgende personeel ter Zuid- en Oostkust van *Borneo* zal worden ingetrokken, als:

Algemeen Bestuur.

Het opperhoofd.
Een 1ste kommies.
Een 2de kommies.
Een 1ste klerk.
Een 2de klerk.
Een maleische schrijver.
Een boeginesche schrijver.
Zes oppassers.
Een en twintig praauwroeijers.

Residentie Banjermassing.

De resident.
De hoofd-kommies.
De tweede kommies.
Drie klerken.

Ten tweede. Tot vervanging van voorschreven personeel te benoemen:

Een resident op een tract. van f 12,000 's jrs.
« secretaris » » » » - 4,800 »
» kommies » » » « - 3,000 »
Vier klerken » » » » - 5,000 »

Ten derde. Het opperhoofd ter Zuid- en Oostkust van *Borneo* aanteschrijven om, na te hebben voorzien in de provisionele vervulling van de kommies en klerk plaatsen in het voorgaand artikel vermeld, de overige uitgevallene Europesche ambtenaren op de minst kostbare wijze naar *Batavia* overtezenden, ten einde aldaar op een naar hunne vorige betrekking en bekwaamheden geëvenredigd wachtgeld te worden gesteld.

En zal afschrift dezes enz.

Buitenzorg, den 13den sept. 1826.

Ld. Burggraaf DU BUS DE GISIGNIES.

GEZIEN enz.

Heeft goedgevonden en verstaan, te bepalen:

1°. Dat de posten van havenmeester in geheel Nederlandsch Indie, met uitzondering van *Batavia*, *Soerabaija*, *Padang* en *Riouw*, met den 1sten october aanstaande, moeten gerekend worden te zijn ingetrokken.

2°. Dat het haven-departement te *Samarang*, uit aanmerking van bijzondere omstandigheden, op den tegenwoordigen voet zal blijven bestaan, tot dat deswege nader zal kunnen worden beschikt, en dat hetzelve voor alsnog

niet is begrepen in de suppressie, waarvan hierboven sub no. 1 is gewag gemaakt.

3°. Dat de werkzaamheden aan den post van havenmeester verbonden op alle de plaatsen, waar dezelve, krachtens het hierboven bepaalde, wordt ingetrokken, zullen worden opgedragen aan alle de aldaar aanwezige kommies-ontvangers der inkomende en uitgaande regten, tegen het genot eener percentsgewijze vastte stellen toelage, waarvan het beloop nader zal worden bepaald.

4°. Dat met betrekking tot het montant der emolumenten, welke aan de haven- en equipagiemeesters op *Batavia, Samarang* en *Soerabaya*, boven de vaste traktementen aan derzelver rang van officier der marine verknocht, zullen worden toegekend, insgelijks nadere en meer algemeene bepalingen zullen worden genomen.

En zal afschrift dezes enz.

Buitenzorg, den 18den sept. 1826.

LD. Burggraaf DU BUS DE GISIGNIES.

Bekendmaking.

De Resident van Batavia, als daartoe geautoriseerd, maakt bij deze bekend, dat ten gevolge van de door hem gedane bekendmaking, geplaatst in het advertentieblad van den 16den dezer no. 37, wegens den te dien dage te houden verkoop van Gouvernements lijnwaden en wollen stoffen, op aanstaanden zaturdag den 23sten september aan 's lands kleeding pakhuis zal worden voortgegaan met den verkoop van de bij genoemde bekendmaking gespecificeerde artikelen, en zulks op de conditien, als daarbij zijn bepaald en verder door den resident ten dage van den verkoop zullen worden bekend gemaakt. Zullende voorts nog worden opgeveild 2000 pikels *Banka's Tin* en eene hoeveelheid *Stofgoud.*

De Resident voornoemd,
VAN HOGENDORP.

Batavia, den 21sten sept. 1826.

Door Zijne Excellentie den Kommissaris Generaal zijn de volgende benoemingen gedaan:

Tot tweeden kommies bij het residentie kantoor te Pekalongang, in plaats van wijlen den boekhouder der landelijke inkomsten aldaar, *G. H. Strielack*, de eerste klerk bij de hoofd-directie van financien *A. Vermeulen.*

Tot onderschout der stedelijke politie te Batavia, de temporaire onderschout *Wingert.*

HONORABEL ONTSLAGEN.

De majoor bij de Schutterij te Makasser, *J. H. A. M. van Grave.*

De schoolopziener te Soerabaija, *W. F. van Leeuwen.*

BATAVIA, *19 september 1826.*

Wij haasten ons aan onze lezers mede te deelen de ontvangene berigten nopens de plegtige uitroeping van den Sultan van *Djocjokarta*, door de daartoe benoemde Kommissarissen, alsmede de berigten, welke, tot den 15den dezer, nopens de operatien tegen de muitelingen ontvangen zijn. Deze tijdingen zijn van den volgenden inhoud:

Missive van Kommissarissen tot herstelling van den Sultan HAMANGKOEBOEANA DEN TWEEDEN, *op den troon van* DJOCJOKARTA, *aan Zijne Excellentie den Kommissaris Generaal.*

SALATIGA, *den 12den september 1826.*

Wij hebben de eer Uwe Excellentie verslag te doen van den afloop der plegtige uitroeping als Sultan van *Djocjokarta*, van den door Uwe Excellentie herstelden Sultan HAMANGKOE BOEANA *den 2den.*

Na dat vooraf de troepen, aan weerskanten van den grooten weg, van het woonhuis des Sultans af, geschaard waren tot aan het Gouvernements huis alhier, in hetwelk wij ons vergaderd hadden om tien ure, en na dat de ter plaatse aanwezige civiele en militaire ambtenaren en aanzienlijke inwoners zich hadden verzameld in dit zelfde gebouw, is door ons eene kommissie gezonden, bestaande uit de heeren Resident van *Samarang* en kolonel kommandant der 2de groote militaire afdeeling, tot afhaling van den Sultan, waar bij eene eskorte kavallerie, sterk 25 man, onder aanvoering van een officier. Zijne Hoogheid is bij deszelfs komst binnengeleid door den adjudant van dienst bij den Luitenant Gouverneur Generaal en den Assistent Resident van *Salatiga*, waar op hij onmiddelijk door ons is verzocht plaats te nemen, aan de linkerzijde van den eersten teekenaar, aan wiens regterzijde de tweede en derde teekenaar zich plaatsten.

De Luitenant Gouverneur Generaal voorgehouden hebbende aan de vergaderde menigte, de reden van bijeenkomst, in de Nederlandsche taal, zoo is zulks in de maleische overgebragt aan den Sultan, door den secretaris der Residentie *Soerakarta*, om zijne bekwaamheden in de inlandsche talen, door den Luitenant Gouverneur Generaal mede genomen.

Wij hebben alstoen de proklamatie doen voorlezen, van welke wij de eer hebben Uwer Excellentie hiernevens afschrift aantebieden, die in de Nederduitsche taal werd gelezen door den aanwezenden secretaris der Hooge Regering, en in de Javaansche, door den secretaris van *Soerakarta.*

Hierop hebben wij den Sultan verklaard te zijn uitgeroepen, en is aan Zijne Hoogheid door den eersten teekenaar voorgehouden, hoe het Nederlandsch Gouvernement steeds heeft getracht de rust in het Rijk van *Djocjokarta* te herstellen, zonder dat het Gouvernement bij den tegenwoordigen oorlog eenig eigenbelang immer bedoelde, hoe ongelukkiglijk dat alle daartoe aangewende pogingen nog niet het goede doel hebben kunnen bereiken, maar hoe zeer men nu hoopte dat de tegenwoordige maatregel van effect mogt sorteren, wenschende den Sultan eene gelukkige en langdurige Regering, tot heil van zijn volk en land. Ook deze rede werd den Sultan overgebragt door den secretaris van *Soerakarta*

De plegtigheid is geëindigd onder een salut van 19 schoten uit het fort, terwijl de Sultan op dezelfde statige wijze is terug gebragt naar zijne woning, als op welke hij van daar afgehaald is.

De Kommissarissen tot herstelling van den oud Sultan HAMANGKOE BOEANA *den 2den*, op den troon van *Djocjokarta.*

Was Get. { DE KOCK.
H. W. MUNTINGHE.
ENGELHARD.

PROKLAMATIE.

Wij HENDRIK MERKUS DE KOCK, *Luitenant Gouverneur Generaal van Nederlandsch Indië, Kommandeur der Militaire Willems - Orde, enz., enz., enz.,*

Mr. HERMAN WARNER MUNTINGHE, *Raad van Nederlandsch Indië, Ridder van de Orde van den Nederlandschen Leeuw,* en

NICOLAUS ENGELHARD, *Oud eerste Raad Ordinair, en Geëligeerd Directeur Generaal van Nederlandsch Indië, Oud Gouverneur en Directeur van Java's Noord-Oostkust, Ridder van de Orde van den Nederlandschen Leeuw, enz., enz., enz.,*

als Kommissarissen van wege Zijne Excellentie den Kommissaris Generaal van Nederlandsch Indië, den Heer Burggraaf LD. DU BUS DE GISIGNIES, tot herstelling van Zijne Hoogheid den Sultan HAMANGKOE BOEANA *den 2den*, onder de daaromtrent gemaakte overeenkomsten en onder anderen onder den titel van Sultan SEPOEH, op den troon van *Djocjokarta*; aan allen die deze zullen zien, of hooren lezen; *Salut!* doen te weten!

Dat nademaal het Zijne Excellentie den Kommissaris Generaal heeft behaagd Zijne Hoogheid den Sultan HAMANGKOE BOEANA *den 2den*, op zijn herhaald en dringend verzoek, en om reden daartoe dienende in de presente omstandigheden wederom te verklaren tot Sultan van *Djocjokarta*; onder den titel van Sultan SEPOEH HAMANGKOE BOEANA *den 2den*; het dien ten gevolge aan Hoogstdenzelven almede dienstig is voorgekomen, eene kommissie te decerneren op ons bovengenoemden, HENDRIK MERKUS DE KOCK, Luitenant Gouverneur Generaal van Nederlandsch Indië, Mr. H. W. MUNTINGHE, Raad van Nederlandsch Indië, en N. ENGELHARD, Oud eerste Raad Ordinair, en Geëligeerd Directeur Generaal van Nederlandsch Indië, Oud Gouverneur en Directeur van Java's Noord-Oostkust, om Zijne Hoogheid voormeld te begeleiden van *Batavia* herwaarts, en voorts op zijnen troon van *Djocjokarta* te herstellen, en vooraf denzelven ter dezer plaatse van *Salatiga*, aan den volke voortestellen, en deze zijne verheffing, op de meest plegtige wijze, bekend te maken en aftekondigen, en tot Sultan SEPOEH HAMANGKOE BOEANA *den 2den* uitteroepen en te doen erkennen;

Zoo is het, dat wij, ons van dezen belangrijken last verlangende te kwijten, bij deze, ten overstaan van al de hoogere en lagere civiele en militaire Europesche en Inlandsche ambtenaren, en verder diegenen der ingezetenen van deze plaats, welke in de solemnisatie van des Sultans erlangde verheffing, eenig belang zijn stellende, bij deze verklaren aftekondigen den alhier aanwezigen Sultan SEPOEH HAMANGKOE BOEANA *den 2den*, SENOPATIE INGALOGO ABDOEL RAHMAN SAIDIN PANOTOGOMO KALIEFATOLAH, tot wettig erkend en verheven Vorst tot den troon van *Djocjokarta*; ontbiedende en gelastende al de onderdanen van het Djocjokartasche Rijk, Prinsen, Rijksgrooten, Tomongongs, en Mantries van elken rang, hiervan behoorlijke kennis te nemen, en zich dien ten gevolge te gedragen, den Sultan SEPOEH HAMANGKOE BOEANA *den 2den* erkennende als hunnen wettig geboren en herstelden Vorst, aan zijne bevelen en aanmaningen gehoor gevende, en voorai vertrouwende dat zij door de opvolging van deze heilzame voorschriften van hunnen Vorst en Vader, den zegen des Allerhoogsten, die zoo lang van hen geweken is, met rust en vrede, tevens in hun land zal terug brengen, en zekerheid erlangen voor dien staat van rust en welvaart, die hun thans weder door de regtvaardigheid van het Nederlandsch Gouvernement wordt geschonken, terwijl wij zoo lang wij leven, eene genoegdoening zullen scheppen uit de herinnering van de werktuigen, tot de uitvoering van dit goede werk, te mogen geweest zijn.

Gedaan te *Salatiga*, op Dingsdag den 12den September 1826.

Was Get. { DE KOCK.
H. W. MUNTINGHE.
ENGELHARD.

Rapport van den Generaal Majoor van Geen aan Zijne Excellentie den Luitenant Gouverneur Generaal, geschreven te Soerakarta, den 9den september 1826.

Als een vervolg op mijn rapport van den 7den dezer, heb ik de eer Uwe Excellentie de bij mij, sedert dien tijd, ingekomen berigten mede te deelen.

Na dat de colonne onder den kolonel *Cochius*, op den 2den dezer, van *Klaten* was teruggekeerd, bleef dezelve op *Kalitan* bivouacqueren. Den 4den 's avonds bespeurde men sterke voorposten der muitelingen, welke tot op 2 palen naderden. Den 5den, 's morgens om 10 ure, kwamen dezelve van achter de dessa *Kalitan* opzetten, en in massa genoemde dessa binnen dringen, zich in en daar naast in bataille rangerende, terwijl zij van vele vaandels voorzien waren. De kolonel *Cochius* had zijne colonne intusschen onder de wapenen doen komen, en na dat de muitelingen op een geweerschot genaderd waren, liet hij uit de twee veldstukken een levendig vuur op hen openen, terwijl inmiddels 2 pelotons infanterie van het huis te *Kalitan* naar de dessa vertrokken. De muitelingen hielden op de vlakte een oogenblik stand, dan drongen telkens de dessa weder binnen. Na dat de kapitein *Wagener* met 150 man infanterie regts van de dessa, en de kavallerie op den grooten weg was getrokken, vielen de onzen van twee kanten den vijand moedig aan, welke dade ik van de vlakte op de vlugt ging. Een goed onderhouden pelotons vuur, deed hen ook spoedig de dessa, in verwarring, ontruimen. De vijand werd door de onzen tot over het ravijn dat langs *Kalitan* loopt vervolgd, en kwam niet eer tot staan, voor dat zij natte rijstvelden tusschen zich hadden, waar het niet mogelijk is hen te naderen. Op de plaats werden er een twintigtal gesneuvelden gevonden, terwijl men er nog vele zag wegdragen. Van onze zijde is bij die gelegenheid de luitenant der Sumanapsche infanterie *Prawiring Jucie* gesneuveld, de eerste luitenant *Le Moine*, 1 europees en 3 inlanders ligt geblesseerd.

Des middags om een uur kwam de vijand weder opzetten, dan verwijderde zich weder, zoodra hij onze troepen tot deszelfs ontvangst gereed zag staan.

Des middags om 4 ure kwamen zij voor de derde maal opdagen, en formeerden een cirkel, van den ouden *kraton* tot bij den grooten weg van *Bojoelalie*; hunne magt werd op 5000 man begroot. Onze troepen stelden zich in bataille achter het huis *Kalitan*. De vijand naderde tot op een goed geweerschot, bleef in de lage velden, achter het ravijn, om in observatie te zijn. Om 5½ ure liet de kolonel in bataille op hen aanmarcheren, en eenige kanonschoten onder den grooten hoop doen, hetwelk hen dadelijk achterwaarts deed wijken, terwijl met het vallen van den avond het grootste gedeelte verwijderd was. Onze troepen trokken zich toen een 200 passen naar de receptie-plaats *Kartasoera* terug, het huis te *Kalitan* door eene magt bezet blijvende, terwijl bij deze vertooning slechts een paard is geblesseerd. Sedert dien tijd hebben zich bij die plaats geene muitelingen meer vertoond, en is tot heden aldaar alles rustig gebleven.

De kolonel betuigt, in het algemeen zijne tevredenheid over het gedrag van alle officieren en manschappen, en bijzonder van den kapitein *Wagener*, den eersten luitenant *La Moine*, den europeschen korporaal *Sluisdam* en den inlandschen fuselier *Sumnr*, en over de Sumanapsche infanterie, welke met de meeste dapperheid op den vijand is ingegaan.

Om de communicatie met *Bojoelalie* eenigzins open te houden, en de muitelingen van den grooten weg te verdrijven, die denzelven op verscheidene plaatsen hadden gebarikadeerd en zich daar ophielden, vertrok, op den 4den dezer, de majoor *Elout* met eene colonne, sterk 350 man infanterie, 100 pikeniers, 2 tweeponders en 50 huzaren, van *Kalitan* derwaarts. De vijand welke van vele vaandels voorzien was, en door een aanhoudend geschreeuw vele pogingen tot aanval deed, hield echter geen stand, alzoo dezelve meest uit nieuw opgeraapt volk bestond, en eenige schoten voldoende waren hem uit een te jagen; terwijl de gemaakte hinderníssen door de pionniers spoedig uit den weg waren geruimd.

Op *Bojoelalie* was bereids van *Samarang* aangekomen de majoor *de Leeuw*, met 140 Europesche manschappen, die den 2den en 3den reeds eene verkenning om dien post had gemaakt, en een verhak op 2 palen afstand had doen opruimen.

Op den 5den dezer kwamen de muitelingen van twee kanten naar *Bojoelalie* opzetten. De majoors *de Leeuw* en *Elout* kwamen overeen, hunne magt te verdeelen, en alzoo den vijand te gemoet te trekken, op welke beweging zij reeds terug trokken, terwijl vele ravijns onze troepen het moeijelijk maakten, spoedig bij hen te zijn, en eenig nadeel toe te brengen; de kavallerie zat hen echter zoo digt achter na, dat zij zich in een diep ravijn moesten laten vallen, waardoor er nog eenige geblesseerd werden.

Den 6den kwamen genoemde hoofdofficieren nogmaals overeen, om in verband met de heeren *Dezentje* en *Dartang*, (welke ieder eene barissan aanvoeren) de verblijfplaatsen der muitelingen, oost en west van *Bojoelalie*, op te zoeken. De voornaamste beweging was tegen de dessa's *Membi*, *Kadi* en *Kembang Lampir* gerigt. Op dien togt werden verscheidene troepen muitelingen ontmoet, die spoedig met eenig verlies uit elkander werden gedreven. De luitenant *de Latre* is in de gelegenheid geweest, om er in eene charge nog eenige neder te leggen, en de luitenant *Klarings*, der artillerie, om met de van *Bojoelalie* medegenomene handmortieren, eenige goede worpen te doen; ook de tweede luitenant *de Gros* heeft met de jagers den vijand nog eenig verlies toegebragt. Overal waar onze troepen zijn doorgetrokken, zijn de dessa's der muitelingen verbrand.

Op gistereren zijn beide hoofdofficieren te *Kalitan* teruggekomen, hebbende op hunnen togt weinige muitelingen, en niet dan op eenen verren afstand, gezien.

De majoor *Elout* had van zijne collonne 100 man achtergelaten, waarvan er 50 naar den *Ampel*, tot ondersteuning der barissans aldaar, vertrokken, en de overige tot versterking van *Bojoelalie* bestemd zijn.

Van *Djocjokarta* heb ik berigt tot den 6den dezer. Op die plaats en omtrek bleef het rustig, dan alle levensmiddelen waren vreeslijk duur. Op den 6den dezer was aldaar aangekomen de solosche collonne van *Imigiria* naar herwaarts bestemd, dan die zich te zwak oordeelde om op zich zelve den terugmarsch naar herwaarts voort te zetten en daarom de gelegenheid eener collonne van onze zijde zal afwachten.

Op *Djocjokarta* zelve hebben zich de aan hun wettigen vorst trouw geblevene inlanders tot eene barissan geformeerd, sterk 250 man, welke reeds eenige togtjes met vrucht hebben gedaan. Op den 4den dezer zijn zij, bij *Passer Gedée*, eenige uren met den vijand slaags geweest, zonder eenig verlies van hunne zijde, terwijl de vijand verscheiden dooden en geblesseerden heeft gehad. Op hunnen terugtogt zijn zij tot digt bij *Djocjokarta* zonder eenig nadeel vervolgd.

De benting te *Tempel* is den 1sten dezer door een 1000 à 1200 muitelingen aangevallen geworden. De 2de luitenant *Wolff*, aldaar het bevel voerende, liet hen tot zeer digt onder zijn geschut komen en begroette dezelven alstoen met mitraille uit 2 acht ponders. Na verscheiden pogingen vergeefs te hebben gedaan, verliet de vijand woedend het slagveld, en liet op hetzelve 15 doden en 18 geblesseerden achter, zonder eenig verlies aan onze zijde. De kolonel *Cleerens* had den 4den dezer die plaats bezocht, en dezelve van de noodige ammunitie voorzien.

Voor *Pisangang* maakte de vijand dagelijks eene vertooning, doch op eene behoorlijke distantie en houdt zich meestal in de dessa *Grongan*, bij het ravijn van *Melattie* op. De Tommongong *Soero di Logo*, welke zich met zijne barissans te *Pisangang* ophoudt en aldaar goede diensten doet, heeft den 4den dezer den vijand opgezocht en hem eenig verlies toegebragt en een paar geweren, andere wapens, eene menigte krissen, als ook eenig vee op hem veroverd.

Op den 5den dezer hebben de muitelingen voor *Bantoelen* eene vertooning gemaakt, dan een schot uit het kanon was voldoende hen te verjagen.

In den avond van den 4den dezer is *Kalassang* aangevallen, dan eenige kanon en geweer schoten hebben den vijand de vlugt doen nemen.

Op *Klatten* had de kommandant aldaar, op den 8sten dezer, het berigt ontvangen dat de muitelingen het voornemen hadden dien post door list te overrompelen. Die officier was op zijne hoede en was er op voorbereid.

Van de *Magellan* heb ik berigt dat de muitelingen langs het zuid westen doordringen, en hunne voorposten reeds tusschen *Minoreh* en *Sombrang* zijn, op welke laatste plaats echter eene benting is, en zich daarbij de Solosche Pangerang *Aria Krono Yoedoe* met eene magt van 4 à 500 man barissan ophoudt.

De posten van *Krelek*, *Wonosobo*, *Kalie Wiero* en *Segalo*, welke de residentien *Tagal* en *Pakalongang* dekken, bleven rustig en aanhoudend door de onzen bezet. Het getal der zieken op die posten vermeerderde echter dagelijks, terwijl hetzelve in de *Magellan* sterk aan het verminderen was.

De Generaal Majoor, Kommandant der troepen,

(Was get). VAN GEEN.

Rapport van den Generaal Majoor van Geen aan Zijne Excellentie den Luitenant Gouverneur Generaal, geschreven te Soerakarta, *den 12den september 1826.*

Na dat ik op den 10den dezer de eer had gehad Uwe Excellentie tot *Bojoelalie* te begeleiden, ben ik dien dag aldaar verbleven, en heb den anderen dag den marsch naar herwaarts weder aangenomen, alle de voorhanden zijnde pikol paarden en pedatties, met rijst, visch, arak en ammunitie mede nemende.

Ik had van *Bojoelalie*, door middel van den Tommongong aldaar, aan alle dessa's langs den weg doen weten, dat indien den volgenden morgen de weg bij mijnen terugtogt niet in orde was, ik alle dessa's zoude doen verbranden, hetwelk eene goede uitwerking heeft ge-

(Zie verder het bijvoegsel)

Bijvoegsel der Bataviasche Courant.

WOENSDAG, den 20sten September 1826.

daan; alzoo van *Bojoelalie* tot den eersten post alles weder in den ouden staat was. Bij mijnen terugmarsch heb ik hoegenaamd niets vijandelijks gezien, en overal was men bezig de velden te bearbeiden.

De muitelingen verwijderen zich meer en meer van deze ommestreken, en het algemeen berigt zegt, dat *Dipo Negoro* met de massa zich naar de kanten van *Djocjokarta*, langs den berg *Merapie*, heeft begeven.

Van den kolonel *Cleerens* heb ik berigt, uit de *Magellan*, van den 9den dezer.

De muitelingen, 1200 man sterk, hadden den Soloschen Pangerang *Ario Kesoemo Yoedo* den 6den te *Sombrang* aangevallen. Dienzelfden dag marcheerde gemelde kolonel derwaarts, en ontdekte den vijand op een 2 palen afstand van die plaats, welke tegen het Kalieboesche gebergte gebivouacqueerd lag. Den kapitein *Michiels* werd, met een 160 man infanterie en een gedeelte der barissans van voornoemden Pangerang, gelast den vijand van daar te verjagen, hetwelk dan ook, na hun een verlies van 8 à 10 doden te hebben toegebragt, met het beste succes geschiedde.

Op den aanmarsch van den kolonel *Cleerens* had zich de vijand, onder den Pangerang *Pakoe Diningrat*, naar het gebergte van *Kalie Gati* teruggetrokken, weshalve de kolonel besloot om den vijand, die in het Bandongsche was gevallen en op 3 a 4 palen afstand van de *Magellan* post had gevat, in de flank te attakeren. Den 9den 's morgens marcheerde gemelde kolonel door hunne bivouacken te *Beserang* en *Kalinonko*, en vond dezelve verlaten, terwijl het mistachtig weder hem belette te zien, naar welke rigting zij zich terugtrokken. Een Priester zendeling, met eenen last brief voorzien om alle volkeren in opstand te brengen, is met twee man van zijn gevolg in de handen der onzen gevallen.

Trajang was mede door een 1200 muitelingen aangevallen, welke met verlies van eenige doden en geblesseerden terug zijn geslagen.

Van *Djocjokarta* heb ik berigt tot den 9den dezer, en uit de missive van den Heer Resident *van Sevenhoven*, Uwe Excellentie toegezonden, zal Hoogstdezelve de situatie van die plaats zien.

De Tommongong *Soero di Logo* had, den 7den dezer, van *Pisangang* eene expeditie naar de dessa *Plumbe*, waar zich de muitelingen ophielden, gedaan, en is met eenigen buit van wapenen en vee teruggekeerd. Hoewel hij eerst de muitelingen met eenig verlies op de vlugt had gejaagd, hebben zij hem zonder nadeel bij zijnen terugtogt tot onder de benting vervolgd.

Die post was den 8sten dezer des morgens om 8 ure van alle zijden door een 1200 man muitelingen aangevallen, hetwelk successivelijk tot des avonds 5 ure heeft geduurd. De Tommongong *Soero di Logo* is met zijn volk en de pikeniers, uit de benting, op den vijand, die zich in massa in de rivier ophield, ingestormd, en heeft denzelven op de vlugt gejaagd.

De majoor *Le Bron de Vexela* hier van rapport ontvangende, alsmede dat er gebrek aan amunitie was, is des morgens van den 9den dezer, met eene colonne derwaarts vertrokken om het benoodigde overtebrengen. Even over het ravijn van *Melattie* kwamen er een 200 muitelingen met een woest geschreeuw en voorzien van 4 vaandels opzetten. De Soerabaijasche vrijwillige jagers, die onverschrokken op hen inliepen, deden hen spoedig terugdeinsen. Genoemde majoor liet als toen op een gunstig terrein de infanterie in positie stellen, en bragt met de kavallerie de munitie naar *Pisangang* over, waarna hij weder naar *Djocjokarta* terugkeerde, wordende door den vijand tot bij het ravijn van *Melattie* vervolgd. De bovengenoemde jagers de achterwacht uitmakende hielden hem echter op eene respectueuse distantie, en bragten denzelven nog een verlies van 10 doden toe; over welk korps dan ook genoemde majoor de eervolste getuigenissen geeft. Ook de luitenant *van der Plas*, kommandant te *Pisangang*, roemt zeer het gehouden gedrag op den 8sten dezer van zijne onderhebbende manschappen en van den Tommongong *Soero di Logo* met zijn volk, terwijl volgens zijdelingsche berigten de vijand veel volk, en alleen uit eene dessa 40 man, moet verloren hebben.

De Solosche colonnes van *Imigirie* zijn te *Djocjokarta* aangekomen, van welke plaats zij den 8sten dezer naar *Klatten* zijn vertrokken en goed gearriveerd zijn. Zij zijn wel verscheiden malen geattakeerd, dan hebben den vijand telkens afgeslagen.

Van hier is de Pangerang *Soerio di Ningrat*, met een 200 man Mangkó Negorosche infanterie en vele dessa's volkeren, naar *Karang Koedil* vertrokken en zoude heden morgen de muitelingen aldaar aanvallen.

Ook de Solosche barissan heeft een paar dagen geleden onder den Radin *Maas D'jayang di Ningrat* van hier, over den eersten post naar *Klatten*, digt bij *Dilangoe*, eene tournée gemaakt, en de muitelingen overal op de vlugt gejaagd, terwijl er zich reeds een aantal dessa's hoofden aan den Pangerang *Ario Mataram* had onderworpen.

De Generaal Majoor, Kommandant der troepen,

(was get.) VAN GEEN.

Rapport van den Generaal Majoor van Geen *aan Zijne Excellentie den Luitenant Gouverneur Generaal*, *geschreven te* Soerakarta, *den 13den september 1826.*

Zoo even nog een rapport van den kolonel *Cleerens* ontvangende, vereer ik mij Uwe Excellentie den inhoud daarvan medetedeelen.

Na dat die hoofd-officier de muitelingen, onder aanvoering van de Pangerangs *Soerio Mataram Sakoe* en *Manko di Ningrat*, uit de districten *Minoreh* en *Bandangong* had verjaagd, hadden dezelve zich, in den nacht van den 10den dezer, weder voor *Sombrang* verzameld, en eenige schoten in de benting en op de barissans van den Pangerang *Ario Kesoemo Yoedo* gedaan, dan op het doen van eenige kanonschoten zijn zij dadelijk weder teruggegaan.

In de ommestreken van *Trajan*, *Kalie Djinking*, *Tempel* en *Boro Bohdor* bleef het nu rustig.

Volgens berigten van *Wonosobo* hadden de muitelingen zich voor *Sepoerang*, onder aanvoering van den Pangerang *Soerio Broko*, ten getale van 1000 man verzameld, met voornemen om de daar, door den kapitein *Michiels*, opgeworpen benting aantevallen, en daarna in twee collonnes naar *Kretek* en *Wonosobo* opterukken. De opziener *Nagel*, met een gedeelte zijner barissans, de luitenant *Vreede* en de Maas Tommongong van *Kretek*, met zijne barissan, werden den vijand tegengezonden om hem optezoeken.

Den 6den dezer kwam deze wacht te *Sepoerang* aan, en vernam dat de muitelingen zich te *Kaliebawang* bevonden. Onze magt werd in twee verdeeld, en zoo rukte dezelve tegen den vijand, welke de onzen in het eerst scheen aftewachten, maar door een geregeld vuur genoodzaakt werd de vlugt te nemen, en om zich spoedig te bergen, zich in de valeijen wierp, waarbij er velen zwaar geblesseerd zijn.

De vijand heeft een groot verlies zoo aan doden als geblesseerden gehad, benevens eenige bagagien verloren, waarbij 3 paarden, zeer fraai opgetuigd, waarna onze wacht den 8sten weder terug is gekeerd.

De luit. kolonel *Diell* roemt zeer het gehouden gedrag van den opziener der landelijke inkomsten *Nagel*, van den luit. *Vreede*, van den eleve voor de inlandsche taal *Wormer*, en van den Maas Tommongong van *Kretek*.

Op voorstel van den kolonel *Cleerens*, om den luitenant kolonel *Diell* weder naar de *Banjoemaas*, alwaar alles nog rustig is, te doen vertrekken, en den kapitein *Michiels* het bevel der posten *Kretek*, *Wonosobo*, *Segato* en *Kalie Wiero* optedragen, heb ik dien hoofd-officier daartoe geautoriseerd, als beide eerstgemelde officieren in die streeken zeer goed bekend zijnde, en naar welke districten die officieren dan ook bereids reeds zullen vertrokken zijn.

De Generaal Majoor, Kommandant der troepen,

(*Was Get*). VAN GEEN.

Zijne Excellentie de Luitenant Gouverneur Generaal en de Heeren mede Kommissarissen tot de installatie van den Sultan van *Djocjokarta*, waren voornemens om, met Z. H., den 16den dezer, *Salatiga* te verlaten en zich over *Soerakarta* naar *Djocjokarta* te begeven.

Volgens een voorloopig berigt van laatstgemelde plaats, van den 12den dezer, is aldaar een complot ontdekt om den jongen Sultan opteligten en te vervoeren naar de muitelingen. De uitvoering van dit ontwerp was nog in tijds voorgekomen en de vereischte maatregelen om zulks verder te beletten, waren onmiddelijk, door den Resident genomen.

TWEEDE KAMER DER STATEN GENERAAL.

BERAADSLAGINGEN over het ontwerp van wet ter voorziening in de geldelijke behoeften van 's Rijks overzeesche bezittingen.

ADVIES van den heer van de Kasteele.

EDEL MOGENDE HEEREN!

De zaak, tot welker beraadslaging wij heden geroepen worden, is voorzeker aller belangrijkst, en ik houde mij overtuigd,

dat, bij allen, die aan deze beraadslaging deel nemen, een onaangenaam, ja zelfs een pijnelijk gevoel wordt opgewekt. Want welk ingezetene; die zich 's Rijks overzeesche bezittingen voor de aandacht brengt, voegt daarbij niet onwillekeurig het denkbeeld, niet slechts van een levendige bron van onophoudelijk vertier voor koophandel en zeevaart, maar zelfs van eene rijke goudmijn, waaruit bij aanhoudendheid schatten moeten vloeijen, die de steunsels van den Staat helpen schragen, die 's Rijks schatkist opvullen, en alzoo tot verligting verstrekken moeten van den last, die op de ingezetenen drukt ter voorziening in de behoeften van de maatschappij.

Maar als men dan bespeurt, dat de staat dier overzeesche bezittingen zoodanig is, dat, wel verre dat van daar schatten ter onzer verligting zouden overvloeijen, wij integendeel, van hier, eenen schat van niet minder dan twintig millioenen guldens verstrekken moeten, om eenen achterstand van weinige jaren te dekken, dan loopen wij gevaar, dat onze denkbeelden verwarren, dat wij eenen scheidsmuur zoeken op te rigten tusschen medeburgers in die verre gewesten, en ons zelven, en dat wij eene neiging gevoelen, om hen aan hun lot over te laten, mits wij ons zelven maar behoeden voor eene althans mogelijke schade.

Welligt is uit denzelfden oorsprong, de neiging namelijk om zich met eene netelige zaak zoo weinig mogelijk te bemoeijen, gerezen de bedenking, die velen uwer, Ed. Mog. Heeren, geopperd hebben, of de natie, en dus ook wij als hare vertegenwoordigers, wel iets te maken hebben met het belang of de behoefte dier overzeesche bezittingen; en of, daar art. 60 der Grondwet het opperbestuur der bezittingen in andere werelddeelen bij uitsluiting aan den Koning heeft opgedragen, de voorziening in de geldelijke bezwaren dier bezittingen niet ook bij uitsluiting aan dat hoofd van den Staat, zonder onze medewerking, moet worden overgelaten.

Doch als men de zaak doordenkt, vertrouw ik, dat allen eindelijk met mij zullen instemmen, dat de Koning, die voorzeker met geen minder pijnelijk gevoel is aangedaan geweest, toen Z. M. ons deze voordragt deed, dan wij ondervonden, toen wij dezelve ontvingen en onderzochten, wel en grondwettig heeft gehandeld, om, in deze aangelegenheden, de medewerking van de Staten-Generaal te verlangen, en dat wij ons niet mogen onttrekken, om dezelve zorgvuldig en met de meeste naauwgezetheid te behartigen.

Het worden toch bij de Grondwet zelve genoemd volkplantingen en bezittingen van het Rijk. Zij, die de volkplantingen bewonen, zijn onze medeburgers, het blijven Nederlanders, die derwaarts hunnen zetel hebben overgebragt, die de middelen daarstellen tot aanhoudend vertier voor onze nijverheid, voor onzen handel en zeevaart, en als de natie, in geval van nood, hen verwaarloosde en aan zich zelven overliet, deed zij hetzelfde, al of zij een gewest, aan de grenzen van het Rijk gelegen, in tijden van oorlog aan den vijand, of een ingebroken polder, zonder herdijking, aan den watervloed ten prooi gaf, zonder deszelfs behoeften als staatsbehoeften te beschouwen, en daarin bij tijds, ook des noods door algemeene opofferingen, te voorzien.

En schoon, uit hoofde van den verren afstand, de gewone loop der wetgeving niet op die volkplantingen kan worden toegepast; schoon dus het opperbestuur te regt bij de Grondwet aan den Koning alleen is toevertrouwd, die zelfs wederom een groot gedeelte van zijne magt aan eenen anderen tijdelijk moet opdragen, zoo blijft echter uit den aard der zake de beraadslaging over de geldelijke belangen en behoeften dier volkplantingen aan de geheele wetgevende magt der natie voorbehouden. Want als er baten uit de volkplantingen voortkomen, dan komen dezelve (dit is bij de antwoorden, door het gouvernement op onze aanmerkingen gegeven, uitdrukkelijk gezegd) ten voordeele van het Rijk, dan moeten dezelve dus mede helpen verstrekken om de middelen uit te maken ter bestrijding van de algemeene behoeften van den Staat, en als er hulp van hier noodig is, dan moeten de opofferingen, die daartoe strekken zullen, door de geheele natie gedragen worden, en dus is daartoe dan ook de medewerking van het geheel wetgevend gezag volstrekt onontbeerlijk.

Trouwens deze vergadering zelve heeft te voren meermalen verlangd, dat aan dezelve inzage zoude gegeven worden in de geldelijke aangelegenheden der Overzeesche bezittingen. Nu is aan dat verlangen, bij de toelichtingen van de voordragt, met naauwkeurigheid voldaan en, bij het laatste artikel der concept-wet, is voor het vervolg op gezette tijden het geven van die inzage uitdrukkelijk toegezegd. Wij moeten derhalve ons zelve gelijk blijven; en nu niet afslaan hetgeen te voren als een regt gevorderd is.

Maar daarenboven, ik vertrouw aangetoond te hebben, dat de Staten-Generaal, uit den aard van de zaak, geroepen worden, om over de geldelijke aangelegenheden der Overzeesche bezittingen van het Rijk te oordeelen; en dat, om daarin te voorzien, immers, als er het crediet of eene dadelijke opoffering van den Staat mede gemoeid is, hun gemeen overleg met en benevens den Koning noodzakelijk is.

Maar als dat dan waar is, wat is dan het standpunt, Ed. Mog. Heeren, waarop wij ons plaatsen moeten, om de voordragt, die thans aan onze beraadslagingen onderworpen is, wel te beoordeelen?

Moeten wij de zaak uit een helder oogpunt zoeken te beschouwen, alle zwarigheden zoeken weg te redeneren? Moeten wij daarop slechts onze gedachten vestigen, dat het voor de natie voorzeker niets anders zijn zal; dan een waarborg, waarvan de dadelijke werking nooit te pas zal komen, en dat het slechts eene uiterlijke vertooning zijn zal, ter geruststelling van geldschieters.

Voorzeker neen, Ed. Mog. Heeren! Wij moeten de zaak van hare donkere zijde beschouwen. Er is altijd eene mogelijkheid, dat, niettegenstaande de stellige voorschriften, en de zorgvuldige bemoeijingen van den Koning, de zaken in de Indien niet met dat zuinig overleg behartigd worden, als de tegenwoordige toestand vereischt; er is altijd eene mogelijkheid, dat binnenlandsche oorlogen (schoon de jongste onlusten daar ook gedempt mogen wezen) meerdere kosten veroorzaken, dan waarop men, bij de ons overgelegde berekeningen, heeft staat gemaakt. Er is altijd mogelijkheid (hetgeen de goede God verhoede) voor eenen meer algemeenen oorlog, waarvan eene tijdelijke bezetting van een of meer onzer volkplantingen, het gevolg zoude kunnen zijn, en in alle die gevallen, zou er niet slechts een waarborg, maar eene dadelijke uitgave van den Staat aan de geldschieters te pas komen.

Daarenboven moeten wij die zaak van hare donkere zijde beschouwen, om dat wij overtuigd moeten wezen, dat, als er niet wordt bijgesprongen, de Overzeesche bezittingen, en bepaaldelijk die in de Oost-Indie, die wel de voornaamste zijn, in een oogenblikkelijk gevaar verkeeren, van voor ons Rijk verloren te wezen.

Als er een achterstand van twintig millioenen guldens blijft bestaan, spreekt het van zelven, dat dit wordt een invretende kanker, die spoedig niet meer te herstellen zal wezen.

Als men in de Indien zelven daartoe de hulpmiddelen zoeken moet, zullen, door bovenmatige renten, door vreemden invloed, door eigenbelang van sommige bijzondere personen, en om een aantal andere redenen, die hulpmiddelen weldra veel erger worden, dan de kwaal zelve. Ook dan derhalve moet men den ondergang of althans het verlies voor ons van de volkplanting te gemoet zien. Ons geacht medelid *Corver Hooft* heeft getracht, die vrees voor het verlies der O. I. bezittingen op den achtergrond te plaatsen; maar zijne redenen hebben bij mij die vrees geenszins doen verdwijnen, vooral niet na het uitvoerig betoog van ons geacht medelid *van Alphen*, die het gevaar, zonder wezenlijke hulp van het moederland, zoo voldoenend heeft aangetoond.

Maar al hangen wij het zwartste tafereel van den toestand onzer Oost-indische bezittingen op, hetgeen niet wel zwarter kan worden geschilderd, dan ons geacht medelid *Clifford* het gedaan heeft, mogen wij dan toch, Ed. Mog. Heeren, door onze handen er van af te trekken, het Rijk in gevaar stellen, om zulke gewigtige bezittingen te verliezen?

Zij zijn gewigtig, om dat zij dikwijls een dadelijk en onmiddelijk voordeel aan den Staat hebben aangebragt. Dit is, door de inlichtingen, ons van Gouvernements wege gegeven, boven alle bedenking zeker gesteld.

Zij zijn gewigtig, om dat zij bij voortduring betrekkelijke voordeelen opleveren door het bevorderen van het vertier onzer fabrijken en landbouw, en allerlei voortbrengselen van de nijverheid der natie, en om dat zij het eenig middel zijn, om den bloei van onzen handel en zeevaart wederom zoo niet tot vorigen, immers tot eenen aanzienlijken luister op te voeren.

Zij zijn gewigtig, om dat aldra die onder onze medeburgers, onze mede-Nederlanders, ja, de naauwste betrekkingen van een aantal onzer beste en geachtste geslachten niet als ballingen, maar als mede-inwoners van denzelfden Staat leven, die de oogen op ons gevestigd houden, en vragen of wij hen zullen afsnijden als een nutteloos lid, dan of wij hen zullen beschermen, even als een gewest van het moederland, dat door eene bijzondere noodlottige gebeurtenis in gevaar was gebragt.

Zij zijn eindelijk gewigtig, met betrekking tot onzen politieken toestand in Europa.

Welke gedachten zouden de naburige Mogendheden van ons moeten koesteren, indien zij mogten besluiten, dat wij geheel verwaarloosden die gedenkzuilen van onze vorige handel grootheid, en die druk bezochte havens, waar onze Nederlandsche vlag, de roem onzer zeehelden, en de trouw en opregtheid onzer verbindtenissen, zoo ondubbelzinnig, sedert eeuwen geëerbiedigd zijn.

Zouden zij niet in het vermoeden vervallen moeten, dat onze krachten uitgeput waren, en dat wij niets meer over hadden, om voor zulke heilige herinneringen op het spel te zetten, maar dus ook niet om onzen rang onder de volken van Europa waardiglijk te handhaven. En ziet slechts, welke mogendheid van Europa zou niet verbaasd moeten staan en ons verachten. Maar welke onzer medeburgers zoude over zijne regering en zijne vertegenwoordigers niet blozen, moeten, als wij niet alleen eenen waarborg, maar ook eene dadelijke uitgaaf van twintig millioenen guldens, ja van het dubbeld en driedubbeld dezer som, tegen het verlies van het schoone eiland Java alleen, in de schaal durfden leggen!

Neen, Ed. Mog. Heeren, hoe wij de zaak dus beschouwen, ik geloof, dat U Ed. Mog. het allen met mij eens zullen zijn, dat wij, ook des noods met opofferingen, onze buitenlandsche, bepaaldelijk onze Oost-Indische bezittingen, in stand trachten te behouden: maar dus ook in den ons opengelegden nood nu moeten bijspringen.

En dan is derhalve nu alleenlijk de vraag, of daartoe het ons voorgedragen middel het gepastste is.

Ik zal mij hieromtrent niet in bijzonderheden verdiepen.

Wij hebben, uit de naauwkeurige opgaven van het Gouvernement, zoo bij de memorie van toelichting, als bij de antwoorden op de bedenkingen der afdeelingen, en de veelvuldige daarbij overgelegde bescheiden, gezien, dat de som van twintig millioenen guldens indedaad noodig is. Maar wij hebben ook daaruit voorzeker met dankbare erkentenis gezien, dat, de Koning alle mogelijke maatregelen genomen heeft, om te zorgen, dat er niet op nieuw een achterstand geboren wordt, maar dat indedaad, door bezuinigingen, en het weglaten van noodelooze uitgaven, en door alle die andere middelen, die door ons geacht medelid *Van Alphen* met zoo veel kennis van zaken zijn opgegeven, den staat van zaken moet verbeteren, en dat er dan ook werkelijk uitzigt is, dat de renten en aflossing der te openen geldleening uit de Indien zelve zal kunnen gevonden worden.

Bij de veranderingen, die er, na de bedenkingen der afdeelingen, in de concept-wet gekomen zijn, is dan nu ook in het 1ste art. uitdrukkelijk gezegd, dat de opgenomen som *gevestigd wordt op de territoriale en andere inkomsten en bezittingen van het Rijk in de Oost-Indien.* Dat is dus het primitief hypotheek voor de geldleening, en daarna komt eerst in de tweede plaats de waarborg van den Staat als hulpmiddel. En ik geloof inderdaad, dat het aan de Natie eene groote gerustheid moet geven, te weten: dat het Gouvernement in allen gevalle de bevoegdheid zou hebben, eerst de territoriale bezittingen in de Oost-Indien aan te spreken, eer men behoeft eenen penning uit 's lands schatkist tot aflossing der geldleening te nemen.

Bij deze gelegenheid vond ik mij echter

verpligt, te herinneren, dat het niet raadzaam schijnt, dit hypotheek bijzonder te doen kleven op *het administratief kapitaal*, dat in de Indien voorhanden is, zoo als de heer *Corver Hooft* verlangde, daar de heer *van Alphen* zoo duidelijk heeft doen zien, dat de behandeling van zoodanig kapitaal in de Oost-Indien steeds vrij en onbelemmerd moet zijn, en dan zoo veel moet toebrengen, om de verbetering van den financielen staat aldaar met vertrouwen te kunnen te gemoet zien.

Tot de vestiging intusschen van het hypotheek, bij het eerste artikel van de concept-wet omschreven, was buiten twijfel het Indiesch bestuur niet bevoegd.

En zelfs de Koning alleen konde het, volgens art. 58 der grondwet, niet vestigen, zonder het gemeen overleg van de Staten-Generaal, want het leggen van een reëel bezwaar op vast goed staat, naar regten, gelijk met eenen afstand. Dit behoorde boven alle tegenspraak te zijn.

Maar daarenboven, zonder bijvoeging van den waarborg van den Staat, zou die hypothecatie niet voldoende wezen: *vooreerst*, omdat het belang van den Staat niet ligtelijk kan medebrengen, dat het hypotheek worde aangesproken, daar het doorgaans veel beter zijn zou, des noods, tot aflossing en renten der geldleening, de jaarlijks benoodigde som uit de schatkist aan te vullen, dan de ons zoo duidelijk, door den heer *van Alphen* afgeschilderde, nuttige territoriale bezittingen in de Oost-Indien tot geld te maken. En *ten tweede*, omdat, zonder dien waarborg, de renten der geldleening, uit den aard der zaak, veel hooger zouden loopen, en derhalve de schuld van den Staat met de daad zou vergroot worden.

Ofschoon ik intusschen, Ed. Mog. Heeren! aanvankelijk tot grond mijner beschouwing genomen heb de donkerste zijde, waaruit wij de Oost-Indische aangelegenheden bezien kunnen, zoo is het er echter verre af, dat ik dit voor den wezenlijken staat der zaken zoude houden! Neen, wij hebben al wederom uit de uitvoerige statistiek, die ons geacht medelid *van Alphen* ons gegeven heeft, gezien, dat wij, onder een goed en beter beheer van zaken, ons met gunstige vooruitzigten mogen vleijen. Wij hebben bepaaldelijk gezien, dat, op *drie* verre verwijderde tijdstippen, de inkomsten in de Oost-Indische kas, jaarlijks steeds tusschen de 20 en 25 millioenen bedragen; dat die nu voorzeker nog aanmerkelijk kunnen verbeteren, en dat dan, bij een geregeld bestuur, die inkomsten de uitgaven merkelijk overtreffen kunnen.

Indien wij de halve vrede mogen behouden met de magtigste Europesche Mogendheden (en waarom zouden wij de zaken zoo zwart inzien, dat wij daaraan twijfelden!), dan bestaat er geene reden, om de verzekeringen van het Gouvernement te wantrouwen, dat de inkomsten in Oost-Indie zelve, zonder de territoriale bezittingen aldaar tot geld te maken, de geldleening in aflossing en renten zullen kunnen bestrijden; en dat, binnen de dertig jaren, de Staat van deszelfs waarborg zal ontheven zijn. En dan kan ik inderdaad geen beter middel van tegemoetkoming vinden, dan in de voordragt vermeld is.

Maar als ik er dan geen beter voor mijne aandacht brengen kan, en ik ben toch overtuigd, dat er te gemoetkoming plaats moet hebben; dan vinde ik voor mij geen ander besluit mogelijk, dan om tot de gedane voordragt mijne stem te geven. In het vaste vertrouwen dus op den voorzigtigen, wijzen en standvastigen gang Zr. M. in het opperbestuur der overzeesche bezittingen, hetwelk, bij de Grondwet, bij uitsluiting aan Hoogstdenzelven is opgedragen, en waarvan ons, bij de beraadslaging over deze voordragt, zoo onbewimpeld opening gegeven is; en dien ten gevolge ook in de hoop en verwachting, dat de gevorderde waarborg nooit meer zal zijn, dan eene inroeping van crediet, en dat dezelve nimmer zal worden eene wezenlijke geldelijke uitgave van den Staat, vind ik mij verpligt, ja in gemoede en na bedaard en rijp overleg verpligt, tot het daarstellen van dien waarborg ijverig mede te werken.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

GROOT-BRITANNIE.

LONDEN *den 17den maart.*

In de bijeenkomst van het Lagerhuis van den 14den is, op voorstel van den heer *Horton*, besloten om een committé te benoemen, tot het onderzoek, of en in hoe verre het bevorderen van eene emigratie van de groote bevolking van Ierland naar Canada nuttig zoude kunnen zijn, zoo voor de emigranten zelve, als voor den Staat.

Het aangenomen beginsel, om den omloop van noten beneden de waarde van vijf ponden zoo veel mogelijk in te korten, heeft in Schotland eenen vrij algemeenen tegenstand gevonden, om dat men aldaar vermeende, dien omloop niet te kunnen ontbeeren, en er ook nooit eenig nadeelig gevolg van te hebben bespeurd. — Ten einde onlusten te verhoeden en in deze gewigtige aangelegenheid omzigtig te werk te gaan, heeft de Kanzelier van den Exchequer voorgesteld, een committé te benoemen, om het meer of min doelmatige van het toepassen van dat beginsel op Schotland en Ierland te onderzoeken.

den 21sten maart.

Men meldt uit Buenos-Ayres van den 31sten December, dat de Brazilianen de rivier blokkeerden en reeds verscheidene schepen, herwaarts bestemd, hadden aangehouden en naar Montevideo opgezonden (onder welke een hollandsch schip, genaamd *Kumbang*) doch dat die van Buenos-Ayres, zich met de inlanders verstaan hebbende, hunne legers met spoed vermeerderden, ten einde den oorlog met kracht aan de zijde van Montevideo te kunnen vervolgen. De nederlandsche consul *Vermoelen* was als zoodanig te Buenos-Ayres erkend geworden. Men had aldaar berigt dat uit de haven van Valparaiso, in Chili, een eskader was gezeild, ten einde de Chiloe-eilanden, alwaar het gezag van Spanje nog werd erkend, te bedwingen.

FRANKRIJK.

PARIJS *den 14den maart.*

De Kamer der Gedeputeerden heeft, met verwerping van alle de voorgestelde amendementen, het eerste artikel van de wet voor de schadevergoeding van St. Domingo, aangenomen. Hetzelve houdt in, dat de som van 15 millioenen geheel over de voormalige colonisten zal worden verdeeld, zonder eenige korting ten behoeve van het gouvernement.

den 17den maart.

De Kamer der Gedeputeerden vervolgt hare beraadslagingen aangaande de wet op de schadevergoeding van St. Domingo, met verwerping van alle de voorgestelde amendementen. Zij is thans tot het 10de artikel gevorderd, inhoudende, dat de schadevergoedingen der gewezene colonisten niet verder zullen kunnen worden gearresteerd dan ten beloope van het tiende gedeelte van het kapitaal.

den 21sten maart.

Men ziet met verlangen nadere berigten uit Portugal te gemoet. Het schijnt, dat, sedert het verklaren van den oorlog tusschen Brazilie en Buenos Aijres, de partij der republikeinen in eerstgenoemden staat het hoofd weder begint op te steken; dat er reeds voor 's Konings ziekte geraadpleegd is geworden, of men den Keizer van Brazilie hulp uit Portugal zoude doen toekomen, doch dat de overleden Monarch zulks ongeraden had geoordeeld. Het ontbreekt hier niet aan lieden, die meenen, dat Keizer *Pedro* gewisselijk de kroon van Portugal zal aanvaarden, en zelfs ter gelegener tijd naar Europa zal oversteken.

De Koning wordt zeer in Portugal betreurd. Van het oogenblik, dat Z. M. ziekte eenen ernstigen keer heeft genomen, heeft de britsche gezant, de heer *A Court*, schier dagelijksche conferentien met de portugesche ministers gehouden, en heeft de bevelhebber van de britsche scheepsmagt op de Taag de noodige maatregelen genomen, om de voorstanders van de wettige orde van zaken, zoo het mogt gebeuren, dat de partij der Koningin zich wilde roeren, de hand te bieden. Ofschoon de hoofden dier partij wel bijeen zijn geweest, heeft men echter van die zijde geene de minste bedenkelijke beweging bespeurd.

De regentesse des Rijks, de infante *Isabella Maria*, heeft nog twee oudere zusters, welke echter niet als zoodanig in aanmerking hebben kunnen komen, om dat de eene eenen vreemden Vorst heeft gehuwd, te weten den infant *D. Carlos* van Spanje, en de andere weduwe is van den spaanschen infant *D. Pedro* en uit dit huwelijk een zoon is geboren.

Vooreerst zal dus de staatkunde des overleden Monarchs in Portugal worden opgevolgd, welke men thans verzekert, dat reeds lang geleden meer liberale maatregelen, betreffende het bestuur des lands, zoude hebben genomen, had de onrustige en moeijelijke toestand van Spanje hem ten dien aanzien niet de meeste omzigtigheid aanbevolen. — De patriarch, welke als lid is benoemd van den raad van het regentschap, is de opvolger van den genen, die zich in der tijd beroemd heeft gemaakt door het mandement, in hetwelk de vernieling van alle vrijmetselaren werd bevolen, en staat bekend als geenszins deszelfs gevoelens te zijn toegedaan.

— Heden heeft de Kamer der Gedeputeerden hare beraadslagingen over de wet omtrent de schadevergoeding van St Domingo ten einde gebragt.

De heer *Benjamin Constant* heeft nog gepoogd, om, hoewel de emancipatie allezins goedkeurende, een amendement in de wet te brengen, strekkende, dat de tegenwoordige verordeningen geene inbreuk zouden maken op het beginsel, dat geen gedeelte van het grondgebied van Frankrijk, zonder de medewerking van de beide Kamers, mogt worden vervreemd. In de verdediging van dat amendement is hij door eenige der monarchale opposanten, ofschoon deze het beginsel der emancipatie hadden afgekeurd, ondersteund. De heer *de Villèle* heeft echter aangemerkt, dat het grondgebied, hetwelk hier het onderwerp der beraadslaging heeft uitgemaakt, niet kan worden beschouwd als een deel van het gebied des Rijks, en, dat dus het bedoeld amendement in dezen niet te pas kan komen. Hetzelve is daarop door de gewone meerderheid verworpen.

Vervolgens heeft de Kamer over het geheel van de voordragt gestemd en dezelve met 245 tegen 70 stemmen aangenomen. Deze laatste vertegenwoordigen, zoo het schijnt, de monarchale oppositie, welke zich had gevleid in de onderhavige wet een geducht wapen tegen de ministers te hebben gevonden.

den 25sten maart.

Z. E. de hertog *de Montmorency*, Pair des Rijks en gouverneur van den hertog *van Bordeaux*, is l. l. vrijdag, te midden van het verrigten zijner godsdienstpligten, in de kerk van St. Thomas d'Aquin, ongesteld geworden; en, alvorens hij in zijn hotel was terug gebragt, overleden. Van alle zijden komt men daarin overeen, dat de godsdienstige begrippen, welke de overledene met zoo veel ijver voorstond, gegrond waren op deszelfs innerlijke overtuiging, en geenszins op eenige huichelarij.

Het is bekend, dat zijne laatste staatkundige benoeijing is geweest de bevordering van den oorlog, welke Spanje tot deszelfs tegenwoordigen toestand heeft gebragt.

— Men meldt uit Madrid van den 16den, dat de Staatsraad zijnen arbeid, wegens de zamenstelling van het nieuwe spaansche leger, heeft ten einde gebragt, en dat bij dit ontwerp de grondregel wordt aangenomen, dat geen officier in functie zal blijven, welke eenmaal onder de constitutionele orde van zaken, sedert 1820, heeft gediend. De hertog *van Infantado* wordt steeds vooruitgedragen als in openbaren strijd met zijne ambgenooten. De Algerijnen bedreigen dezer dagen weder de spaansche schepen, zoo dat de vaart op de kusten aan de Middellandsche Zee thans schier alleen onder fransche vlag kan plaats hebben. Het gouvernement poogt het tractaat met de Nederlanden, volgens hetwelk de magt dier mogendheid den spaanschen handel tegen de Algerijnen hielp beschermen; doch aan het welk Spanje nimmer dan ten deele en in de laatste tijd geheel niet heeft beantwoord, weder aan te knoopen, en de nederlandsche ambassadeur maakt zich deze aanvraag ten nutte, om met kracht op het erkennen, en de of betalen van de spaansche schuld in Holland aan te dringen.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, *den 18den maart.*

De jongste berigten uit Griekenland zijn van den 18den februarij van het eiland Cefalonia. De Grieken blokkeerden alstoen de arabische bezetting van Tripolizza en hadden eene afdeeling Egijptenaren, welke leeftogt van Modon herwaarts wilde voeren, met groot verlies teruggedreven. — Missolongi stelde zich steeds dapper te weer en had leeftogt en hulptroepen

bekomen. *Ibrahim* lag met 7 à 8000 Egijptenaren voor die vesting, daar de Seraskier, uit ijverzucht tegen dezen zijnen mededinger, geheel zijn leger had laten verloopen. Hij dreigde met een storm, doch liet tevens de belegerden de voordeeligste aanbiedingen voorstellen; als onder anderen, dat hij de belegering zoude opbreken, indien men zich verbinden wilde, om de plaats vrijwillig optegeven, zoodra hij den geheelen Peloponesus zoude hebben vermeesterd en bezet; — welk aanbod echter van de zijde van de verdedigers van Missolongi onbeantwoord was gebleven. Verscheidene turksche schepen waren naar Alexandria gezeild, om leeftogt te halen.

den 24sten maart.

De berigten uit Konstantinopel van den 25sten meiden, zoo men verzekert, niets bijzonders. In Triest heeft men berigten uit Korfu van den 17den februari, in welke stellig verzekerd wordt, dat de Sultan, op aanhouden van *Ibrahim-Bassa*, den *Kapudan-Bassa*, of den admiraal van de turksche vloot, als de oorzaak van het niet gelukken der operatien tegen de Grieken, heeft teruggeroepen, en dat de Egyptenaren willens waren, om den 20sten februari, of daaromtrent, eenen nieuwen storm tegen Missolongi te beproeven.

den 26sten maart.

Een dagblad, onder oostenrijksche censuur geschreven, behelst dezer dagen het navolgend berigt: „Naar luid van brieven van Corfu van den 22sten februari heeft tusschen de vloot van den *Kapudan-Bassa* en de grieksche eskaders een nieuw zeegevecht plaats gehad. De britsche zee-kapitein *Spencer*, van het fregat *Najade*, welke het heeft bijgewoond, verzekert, dat de gewone onkunde der Turken ook ditmaal oorzaak is geweest, dat zij, in weerwil hunner vierdubbele overmagt, wel verre van eenig voordeel te behalen, weder het onderspit hebben gedolven en terug zijn geweken. Het schijnt, dat dien ten gevolge het commando aan den *Kapudan Bassa* is ontnomen, en dat hij, op zijne terugreize naar Konstantinopel, reeds Janina is gepasseerd. Missolongi andermaal door *Ibrahim* aangemaand, om zich te onderwerpen, heeft alle voorstellen van de hand gewezen en maakt zich gereed tot een heftigen tegenstand; inzonderheid sedert het laatstelijk van krijgsvoorraad en leeftogt is voorzien. Van alle de voordeelen, welke de Grieken in het binnenland van Morea zouden hebben behaald en van welke zoo vele dagbladen hebben gewaagd, is dit alleen waar, dat de egyptische legers, geteisterd door ziekte en klimaat, altijd werkeloos blijven. Onder de Grieken heerschen steeds de vorige oneenigheden, welke ten allen tijde het voornaamst beletsel tegen de vestiging van hunne onafhankelijkheid hebben opgeleverd."

Volgens het dagblad van Smyrna hebben die van Naupli de positie aan de molens versterkt en aldaar een korps troepen in bezetting gelegd; bevond zich de overste *Fabvier* met 3000 man geregelde troepen nog op het einde van januari in Athene, en was eene expeditie van 2000 man grieksche troepen, bestemd om den oorlog naar Negroponte over te brengen en Karysto aan tasten, op Zea aangekomen.

NEDERLANDEN.

Brussel, *den 19den maart.*

De overleden Bisschop van Namen heeft den Koning, ten blijke zijner hoogachting, eene smaragd gelegateerd; Z. M. heeft, naar men verneemt, dit legaat aangenomen. Gemelde Prelaat heeft ook den directeur-generaal van den R. C. Eeredienst, bij zijn testament, een blijk zijner achting nagelaten.

's Gravenhage, *den 23sten maart.*

Dezer dagen is de vesting Luxemburg, welke gedurende vele jaren, als eene der vestingen van het Duitsch verbond, pruissische bezetting heeft ingehad, als zoodanig aan hetzelve verbond overgegeven geworden. De Nederlandsche overheden hebben echter aan de overgave geen deel genomen, om dat de werkzaamheden der plaatselijke kommissie niet in tijds aan de Nederlandsche overheid zijn onderworpen geworden, en deze niet verlangde, dat de belangen van hare ingezetenen op deze wijze soms in de waagschaal zouden worden gesteld.

den 26sten maart.

Naar men verneemt zijn dezer dagen bij het departement van binnenlandsche zaken eenige veranderingen ingevoerd. Het bestuur van het armwezen is aan den heer referendaris *Brocx* en de administratie van het binnenlandsche bestuur, welke aan den heer *van Crombrugghe*, thans burgemeester van Gent, is toevertrouwd geweest, aan den heer administrateur *C. Vollenhoven* opgedragen. De heer referendaris *H. Ewijk* is benoemd als administrateur van den waterstaat, in plaats van den heer *Goudriaan*; welke laatste, zoo men verzekert, zijne vorige functien van inspecteur generaal zal hervatten.

Amsterdam, *den 22sten maart.*

Onderscheidene zeerooverijen, in den Archipel gepleegd, zijn op rekening gesteld der Grieken. Van wege de grieksche overheden is echter hier ter stede een brief ontvangen, waarin stellig wordt verzekerd, dat de roovers misdadigers en bannelingen zijn van de Ionische eilanden, uit Dalmatie en uit Italie; dat de grieksche oorlogschepen dezelve in den beginne hebben kunnen bedwingen, doch dat, deze alle deel moetende nemen in den strijd tegen de vereenigde turksche vloten, de zeeschuimers hun misdadig bedrijf weder hebben voortgezet.

Rotterdam, *den 24sten maart.*

Z. M. heeft het ontwerp, om, ten behoeve van de scheepvaart dezer stad, een kanaal te graven door het eiland Voorne, van de Nieuwehaven bij Helvoetsluis tot aan de Nieuwe-sluis in de Nieuwe-Maas, goedgekeurd.

Scheepsberigten.

STRAAT-SUNDA.

Doorgezeild.

Sept. 14—schip *Thames*, R. L. Fraser, van Batavia den 11den september, naar Rotterdam, passagiers: de heeren J. Morgan en P. J. B. M. van den Bogaerde.— Eng. schip *Security*, F. Ross, van Batavia den 13den september, naar Londen, passagiers: de heeren Hall en G. Jodd.— schip *Buitenzorg*, S. d'Allens, van Padang den 30sten augustus, naar Samarang, met Zr. Ms. troepen, passagiers: kapiteins Thierens en Van der Vron, luitenants Raaff, le Roux, Armstrong en Etzel.

BATAVIA.

Aangekomen.

Sept. 13—brik *Clementina*, W. Borgen, van Muntok den 5den augustus, passagiers: de heeren P. H. M. Timmerman Thijssen en Esterling.

Sept. 14—Amerik. brik *Charles*, R. Davis, van Samarang den 11den september, passagiers: de heer C. van Thiel, en de jonge heer W. van Blommestein.

Sept. 15—Zr. Ms. schoener *Johanna*, 1ste luitenant W. J. Schuler, van een kruistogt om de west. — brik *Philotax*, W. W. Boijle, van Samarang den 13den september.

Sept. 17—Eng. schip *Marijann Sophia*, A. Henderson, van Bengalen den 14den augustus, passagier: de heer F. Bearlij. — brik *Dorothea*, S. E. Badendick, van Indramaijoe den 15den september.— brik *Experiment*, F. J. Grum, van dito den 16den dito. — brik *Indramaijoe*, Han Tiansing, van dito den 15den dito.

Sept. 18—schip *Thalia*, V. Vallet, van Soerabaija den 10den september, passagier: de jonge heer Ten Kate.—schip *Magellan*, F. P. Hoed, van Antwerpen den 22sten april, met Zr. Ms. troepen — Zr. Ms. korvet *Arend*, kapt.-luitenant P. Machielsen, van Samarang den 15den september. — stoomvaartuig *Van der Capellen*, F. Mackenzie, van dito den 17den dito.

Vertrokken.

Sept. 13—Eng. schip *Security*, F. Ross, naar Londen, passagiers: de heeren Hall en G. Jodd— brik *Koepang*, J. Ledoux, naar Mauritius, passagier: de heer J. J. Dodero. — brik *Lassum*, Ong Zielo, naar Amboina.

Sept. 15—schip *Ida Aleida*, C. Swaan, naar Canton.

Sept. 16—Eng. schip *Carolina*, R. Hodges, naar Sinkapoor, passagiers: mevrouw Van Angelbeek en 2 kinderen, en de heer A. Maurevert. — schip *Diederika*, W. F. Godt, naar Soerabaija. — schoener *Semanka*, Mardjan, naar Tagal.

Sept. 17—Zr. Ms. schoener *Johanna*, 1ste luitenant W. J. Schuler, koersstellende om de west.— schip *Louiza*, P. Lunel, naar Soerabaija, passagier: de heer R. Addison.—Amerik. brik *Charles*, R. Davis, naar Antwerpen.

Sept. 18—brik *Merkus*, P. H. Kock, naar Canton, passagier: de heer T. Wilson. — brik *Nawar Alie Joesoor*, Said Aboe Bakar Bin Mochamat Saphie, naar Malakka.

Sept. 19—schip *Industrie*, D. J. Bulsing, naar Rotterdam, passagiers: kapitein Bourdon, luitenant De Wit, en de jonge heer Spicring. — brik *Iris*, Said Mochamat Bin Alie Bargaba, naar Palembang.— schoener *Falthalhair*, Sech Awal Bin Said, naar Cheribon. — brik *Dorothea*, R. de Voss, naar Samarang.

Schepen liggende ter reede.

Zr. Ms. fregat *Melampus*; korvet *Arend*; schepen De Harmonie, De Jonge Adriana, Oeij Sinjo, Recoverij, Java Paket, Botroong, Marij, Magellan, Thalia; stoom-vaartuig Van der Capellen; brikken De Drie Maria's, Margaretha, l'Anam, Fatalhair, Tjoempo, Tongfie, Clementina, Philotax, Dorothea, Experiment, Indramaijoe; schoeners Haphien, Rembang, Blora, Dries.—Eng. schip Maryann Sophia; brikken General Barnes, Dykzigt, Pinboy; schoener Transfer.

SAMARANG.

Aangekomen.

Sept. 8—schip *Anna Augustina*, J. F. Samuels, van Makasser, met Zr. Ms. troepen.

Sept. 9—brik *Philotax*, W. W. Boijle, van Makasser, met Zr. Ms. troepen.

Sept. 12—schoener *Wilhelmina*, M. A. de Costa, van Soerabaija. — schip *Thalia*, V. Vallet, van dito.—schip *Marquis of Hasting*, C. MacLean, van Sinkapoer.—brik *Harriet*, G. White, van Batavia, passagiers: de heer P. William, en de weduwe Rijks.—Chinesche brik *Hocksoen*, Liantik, van Japara, passagiers: de heeren F. Laurentze, W. A. Semao en J. Bisent.

Sept. 13—stoom-vaartuig *Van der Capellen*, F. Mackenzie, van Batavia, met Zr. Ms. troepen, passagiers: de heer en mevrouw Scheltema. — Arab. brik *Marsook Ateeteso*, Sech Alie Bin Achmat Hodedie, van Japara.

Sept. 14—Zr. Ms. korvet *Arend*, kapt.-luitenant J. P. Machielsen, van Batavia, met Zr. Ms. troepen.

Vertrokken.

Sept. 8—schip *Bonnijnan*, C. Ettij, naar Soerabaija.

Sept. 9—Arab. schip *Fatal Barie*, K. Looper, naar Para Dessie. — Zr. Ms. korvet *Zwaluw*, luitenant der 1ste klasse Eigenhuizen, naar een kruistogt.

Sept. 11—Amerik. brik *Charles*, R. Davis, naar Batavia en Antwerpen, passagiers: de jonge heeren H. en W. van Blommestein, en de heer Van Thiel.—schip *Anna Augustina*, J. F. Samuels, naar Soerabaija. — Maleische schoener *De Hoop*, Alie Moedin, naar dito.

Sept. 12—brik *Philotax*, W. W. Boijle, naar Batavia.

Sept. 13—schip *Thalia*, V. Vallet, naar Batavia, passagier: de heer Ten Kate.

Sept. 15—Zr. Ms. korvet *Arend*, kapt.-luitenant J. P. Machielsen, koersstellende om de west.

Schepen liggende ter reede.

Zr. Ms. fregat *Bellona*; kora kora *No.* 16. schepen Caledonia, Marquis of Hasting; stoomvaartuig Van der Capellen; brikken Windrosse, Cornelia, Carolina, Harriet; schoeners Koloniaal Trader, Wilhelmina. — Arab. schepen Fatal Rachman, Alabab Alkarim, brikken Fatalkair, Fathalhilwahap, Marsook Ateetela. — Maleische brik Srie Tanjoong.—Chinesche brik Hocksoen.

SOERABAIJA.

Aangekomen.

Sept. 7—brik *A. B. C.*, A. Desperoux, van Samarang den 1sten september.

Sept. 8—schoener *Anna*, J. Hector, van Samarang den 4den september. — brik *De Ondernemer*, J. Banon, van dito den 3den dito, passagiers: de jonge heeren Heije en Van Derven.

Sept. 10—brik *De Hoop*, S. Sinclair, van Ternate den 1sten september, passagier: de heer J. W. Neijs.

Vertrokken.

Sept. 9—brik *De Ondernemer*, J. Banon, naar Passaroeang, passagiers: de heeren Burnabij en Burgess.

Sept. 10—schoener *Wilhelmina*, M. de Costa, naar Samarang —schip *Thalia*, V. Vallet, naar Samarang en Batavia, passagier: de heer Ten Kate.

Sept. 12—schip *Jessij*, R. Mackie, naar Passaroeang en Batavia.

Sept. 14—schip *Johanna Frederika*, P. de Haan, naar Muntok, Riouw en Malakka, passagiers: de heer P. C. F. Krijgsman, en 1 sergeant. — brik *Teksing*, P. Potter, naar Samarang en Batavia.— brik *A. B. C.*, A. Desperoux, naar Boendor en Tagal.—brik *De Hoop*, S. Sinclair, naar Batavia, passagier: de heer J. W. Neijs.

Schepen liggende ter reede.

Zr. Ms. fregat *Dageraad*; korvet *Pollux*; transport-boot *No.* 4; schepen Fatalkair, Jadul Kasiem, Phata Rachman, Manuk; brikken Sliva, Kampar, Goenoeng Apie, Margaretha Engeltina; schoeners Dracke, Anna.—Amerik. schepen Friendship, Clai.

Te BATAVIA, ter Lands Drukkerij.

Bataviaasch Advertentie-blad.

No. 38. *Zaturdag den 23sten September* 1826.

DIRECTEUREN, over het weduwen en weezenfonds voor civiele ambtenaren, tevens belast met het uitzetten van gelden voor de weduwen- en weezen-kas der officieren van de landmagt in Nederlandsch Indië, en voor het fonds der verhoogde militaire pensioenen, hebben niet zonder onaangename gewaarwording bespeurd dat, ondanks herhaalde aanmaningen en herinneringen, onderscheidene personen, welke uit dit fonds gelden hebben opgenomen, achterlijk blijven in de betaling der verschuldigde renten en in het teruggeven van eigendoms papieren voor in leen gegevene gelden verbonden, en het is ter voorkoming van verdere moeijelijkheden en verder vruchteloos schrijven, dat zij, als eene laatste aanmaning, den korten weg van eene openbare bekendmaking te baat nemen, om alle zoodanige personen, dringend en tevens ernstig te noodigen, in deze aan hunne verpligtingen spoedig en bij voortduring te voldoen, en daar door voor te komen de meer krachtdadige maatregelen, welke directeuren zich, tot dekking hunner verantwoordelijkheid, verpligt achten te zullen moeten nemen.

Directeuren voornoemd,
R. D'OZIJ.
J. C. GOLDMAN.
G. T. BLOM.

BATAVIA, *den 20sten sept. 1826.*

—DE Schout bij Nacht, Kommandant en Directeur van Zr. Ms. Zeemagt in Oost-Indië, brengt, als daartoe behoorlijk geautoriseerd, hierbij ter kennis van het publiek, het navolgend

VERMINDERD TARIEF *voor de onkosten van materialen, gereedschappen en werkloonen, welke in rekening zullen worden gebragt aan schepen, die op de Scheepstimmerwerf van het Eiland* ONRUST *reparatien zullen ondergaan gedurende de maanden October, November en December* 1826.

HOUTWERKEN.

Het jatie hout zal berekend worden volgens het bestaande tarief, voor de berekening der geldswaarde van houtwerken met de 50 pCt. verhooging, gearresteerd bij Resolutie van den Gouverneur Generaal in Rade van den 4den october 1819 n°. 11.

Van de masten en ander europisch hout, zoo mede van al ander dan jatie hout, zal de geldswaarde bij de ontvangst van ieder factuur, door of van wege het Gouvernement worden bepaald en daarnaar in rekening worden gebragt.

MATERIALEN.

IJzer (gesmeed)	pr. pond	*f* 00 : 66½
IJzerwerken (in reparatie)	«	- 00 : 25
Staal (gesmeed)	«	- 1 : 00
Spijkers ijzeren, onverschillig van wat soort)	«	- 00 : 45
Metaal (gegoten)	«	- 2 : 00
Lood of tin	«	- 00 : 40
Koper (blad)	«	- 1 : 00
Koper (staaf)	«	- 1 : 00
Koperen spijkers (gegoten)	«	- 1 : 00
Koperen spijkers (geslagen)	«	- 1 : 60
Papier (Chineesch)	pak	- 19 : 00
Blik (dubbeld)	blad	- 00 : 60
Blik (enkeld)	«	- 00 : 35
Kalk (bloem)	ton	- 3 : 00
Olie (jarak)	pikel	- 40 : 00
Olie (lijn) de kelder van 15 flesschen		- 22 : 00
Olie (klapper)	takk.	- 16 : 00
Werk	pond	- 00 : 30
Garen (schiemans) platting	«	- 00 : 25
Lijnen (opgeslagen)	«	- 00 : 40
Zeildoek (oud)	el	- 00 : 15
Zeildoek (halfsleten)	«	- 00 : 35
Vilt (hoeden)	vel	- 2 : 50
Teer (Europ.)	vat	- 30 : 00
Teer (Amerik.)	«	- 20 : 00
Pik	«	- 25 : 00
Harpuis	«	- 36 : 00
Vet	pond	- 00 : 50
Touwwerk (nieuw)	pikel	- 46 : 00

DROOGE VERFWAREN.

Loodwit	pr. 100 pd.	*f* 25 : 00
Spaansch groen	« pd.	- 2 : 50
Menie	« 100 «	- 30 : 00
Berlijnsch blaauw	« pd.	- 4 : 75

AANGEMAAKTE VERF.

Bij calculatie.

GEREEDSCHAPPEN.

Voor het liggen aan de hoofden.

Voor een vaartuig van 100 tonnen en daarenboven pr. dag en nacht	*f* 15 : 00
Voor een vaartuig beneden de 100 tonnen pr. dag en nacht	- 10 : 00

VOOR HET LIGGEN OP DE HELLING.

Voor een schip onverschillig van welke grootte pr. dag en nacht	*f* 20 : 00
Voor een vlot of praauw	- 2 : 50

VOOR HET GEBRUIK VAN

Een kielblok voet of topblok pr. dag en nacht	*f* 1 : 50
Alle andere blokken voor iedere schijf pr. dag en nacht	- 00 : 30
Het touw voor geijns of ander gebruik pr. duim dikte.	- 1 : 50
Voor een kaapstander of spil pr. dag en nacht	- 1 : 00
Voor een loefbalk pr. dag en nacht	- 2 : 00
Voor een kielstut pr. dag en nacht	- 5 : 00

Voor een loefbalk stut de geldswaarde volgens het tarief van houtwerken.

Voor het uitnemen en weder inzetten van masten of boegspriet, daar onder begrepen het gebruik der reepen in de kraan van de spillen en alle andere gereedschappen daartoe benoodigd.

Voor een mast of boegspriet	*f* 60 : 00
« twee masten of voor een mast en boegspriet	- 100 : 00
« drie masten of twee masten en een boegspriet	- 130 : 00
« drie masten en boegspriet	- 150 : 00

Voor het gebruik van dommekrachten, vijsels, kraan, trek of andere zagen, ringbouten, mastkrammen, sloepnagels, en van alle andere handgereedschappen zal niets worden gerekend.

De huurloonen van de blokken, touwen of andere gereedschappen zullen gerekend worden integaan met den dag, dat die aan de schepen zullen worden gebragt en van de kaapstanden van den dag dat de touwen om de spillen zullen worden gelegd.

WERKLIEDEN.

Voor het gebruik van werklieden zullen de volgende loonen worden gerekend, als:

Voor een chineschen of inlandschen baas pr. dag	*f* 3 : 00
Voor een chineschen meesterknecht pr. dag	- 2 : 50
Een timmerman, kalfater of ander chinesche ambachtsman pr. dag	- 2 : 33½
Een chinesche mandoor pr. dag	- 2 : 00
Een chinesche koelie pr. dag.	- 1 : 50
Een inlandsche meesterknecht pr. dag	- 2 : 20
Voor een timmerman, kalfater of andere inlandsche ambachtsman pr. dag	- 2 : 00
Voor een inlandschen mandoor pr. dag	- 1 : 33½
Voor een inlandschen koelie pr. dag	- 1 : 00
Voor een kettingganger pr. dag	- 0 : 50

Des nachts werkende zullen voor de gebruikt wordende werklieden de hiervoren opgegeven loonen met een vierde verhooging worden gerekend.

De gereedschappen of werklieden slechts een gedeelte van den dag of nacht gebruikende zal daarvoor niets minder dan een halven dag of nacht huur of loon worden gerekend. Bij het afsluiten van iedere onkostrekening zal dezelve met twintig ten honderd worden verhoogd.

Goedgekeurd bij Gouvernements besluit van den 15den september 1826 no. 8.

De Schout bij Nacht, Kommandant en Directeur van Z. M. Zeemagt in Oost-Indië.
J. J. MELVILL VAN CARNBÉE.

—VERGADERING der Kommissie voor de Liquidatie van den Nederlandsch Indischen Achterstand, op zaturdag den 30sten dezer, ter gewone plaatse en ure.

Ter ordon. van de Kom. voornd.
De Secretaris,
DE VIRIEU.

BATAVIA, *14 september 1826.*

—DE Resident van Batavia maakt mits deze bekend, dat het bureau van de administratie der civiele pakhuizen, heden is overgebragt, ten zijnen kantore in de Koestraat.

De Resident voornoemd,
VAN HOGENDORP.

BATAVIA, *den 18den sept. 1826.*

—DE Resident van Batavia, als daartoe behoorlijk geautoriseerd zijnde, maakt mits deze bekend, dat tot overvoer van Gouvernements goederen naar Riouw, waartoe benoodigd is eene scheeps ruimte van meer of min Honderd koijangs, ten zijnen bureele eene inschrijving is geopend, met noodiging aan de gegadigden, om hunne inschrijvings billette dien aangaande, ten zijnen bureele intezenden, vóór of op den 26sten dezer aanstaande, wanneer deze inschrijving zal zijn gesloten.

De Resident voornoemd,
VAN HOGENDORP.

BATAVIA, *den 18den september 1826.*

—DE Resident van Batavia, als daartoe geautoriseerd, maakt bij deze bekend, dat ten gevolge van de door hem gedane bekendmaking, geplaatst in het advertentieblad van den 16den dezer no. 37, wegens den te dien dage te houden verkoop van Gouvernements lijnwaden en wollen stoffen, op aanstaanden zaturdag den 23sten september aan 's lands kleeding pakhuis zal worden voortgegaan met den verkoop van de bij genoemde bekendmaking gespecificeerde artikelen, en zulks op de conditien, als daarbij zijn bepaald en verder door den resident ten dage van den verkoop zullen worden bekend gemaakt. Zullende voorts nog worden opgeveild 2000 pikols *Banka's Tin* en eene hoeveelheid *Stofgoud.*

De Resident voornoemd,
VAN HOGENDORP.

Batavia, den 21sten sept. 1826.

—DE Resident van Batavia roept mits deze op, alle eigenaars of administrateurs van particuliere bazaars, onder het ressort van den ontvanger van 's lands middelen te Batavia behoorende, om de verschuldigde 5 percent belasting op de revenuen van dezelve bazaars, gedurende de maand october aanstaande, ten kantore van den ontvanger voornoemd te komen voldoen.

De Resident voornoemd,
VAN HOGENDORP.

BATAVIA, *den 22sten sept. 1826.*

—De Resident van Batavia, als daartoe behoorlijk geautoriseerd zijnde; maakt mits deze bekend; dat door hem; van heden af, eene inschrijving is geopend voor de levering van 5000 flesschen goede zwarte inkt, met noodiging aan de gegadigden naar deze leverantie om hunne inschrijvings biljetten dien aangaande, vóór of op den 30sten dezer maand; wanneer deze inschrijving zal gesloten worden, ten zijnen bureele intezenden.

De Resident voornoemd,
VAN HOGENDORP.

BATAVIA, *den 23sten sept. 1826.*

—De belasting op paarden en rijtuigen in de residentie Buitenzorg, overeenkomstig het reglement op die belasting, gearresteerd bij besluit van Zijne Excellentie den heer Kommissaris Generaal, de dato 28 augustus j l. no. 42, nog over de laatste zes maanden van dit jaar geheven moetende worden; zoo worden de belastingschuldigen bij deze opgeroepen, om uiterlijk vóór medio der aanstaande maand october dezes jaars, aan het residentie kantoor aangifte te doen van het getal paarden, hetwelk door hen wordt aangehouden.

De Resident,
J. G. van ANGELBEEK.

Buitenzorg, *den 20sten sept. 1826.*

—Met autorisatie van den heer adjunct directeur van financien, zal er op maandag den 9den october aanstaande, en zoo noodig ook de daarop volgende dagen, te Japara, openbare verkooping worden gehouden van Gouvernements gezaagde houtwerken, van onderscheiden benamingen, lengten en dimensien.

De Resident van Japara en Joana,
Van HAAK.

Japara, *den 13den sept 1826.*

Vastgestelde prijzen.	Batavia.		Samarang.		Soerabaija.	
	G.	C.	G.	C.	G.	C.
Tarwen brood de 14 oncen	»	25	»	20	»	33½
Varkens - vleesch het katje	»	26½	»	50	»	32
Ossen - vleesch het pond	»	20	»	20	»	16

Marktprijzen.	Batavia.		Samarang.		Soerabaija.	
	G.	C	G.	C.	G.	C.
Klapper - olie per takk. of 33 bott.	14 à 15	»	16	50	8	40
Katjang - olie dito dito, ...	8	50	13	20	6	»
Dempel - olie per pikel	»	»	25	»	28	»
Rijst per koijang ..	90 à 100	»	120	»	100	»
Idem per gantang .	»	45 à 50	»	51	»	20
Brandhout de vad. van 18 vt. op 6 .	12	»	12	»	10	»

EDICTALE CITATIEN.

Pro Fisco.

Op donderdag den 5den october 1826, 's morgens te 9 ure, zal door den vendumeester te Samarang, krachtens vonnis van den Raad van Justitie te Samarang, op den 21sten november 1825 geslagen, en den 25sten daaraanvolgende gepronuncieerd in zake tusschen Mr. *A. H. D'Ozij Pz.*, fiskaal bij gemelden Raad, eischer R. O. ter eenre, en *Willem van den Bieshheuvel Schiffer*, alhier woonachtig, gedaagde in cas van overtreding der segelordonnantie, ter andere zijde, en hetwelk bij sententie definitief van het Hoog Geregtshof van Nederlandsch Indië, op den 28sten juni 1826 gearresteerd en gepronunceerd, is geapprobeerd en geconfirmeerd door den deurwaarder bij den Raad van Justitie alhier, voor en van wege den fiskaal voornoemd, publiek worden verkocht: eene acte van borgtogt, door *Petrus Klerks* en *Hendrik Louis Klerks*, als gemagtigden van *Pieter Hendrik Klerks*, in solidum verleden, ten behoeve van gezegden *W. van den Bieshheuvel Schiffer*, en ten laste van gezegden *Pieter Hendrik Klerks*, op den 30sten september 1823, voor den notaris ter dezer stede, *Henry Louis Josef van Barthod*, voor eene som van *een duizend en vier honderd* guldens, spruitende ter zake van deugdelijk geleende en in goede gangbare muntspecie, aangetelde penningen.

Aldus gedaan, gepubliceerd en geaffischeerd te Samarang, den 6den september 1826.

De eerste deurw. en gez. expl. bij den raad van justitie voornd.
D. PIJL.

—Alzoo de Raad van Justitie te Batavia, aan de desolate boedelkamer, als administrerende de insolvente boedels van wijlen *A. van IJsseldijk*, *W. L. Baggers*, *H. de Boer*, den inlander *Acpan*, den chinees *Be Tieuwsoey* en den zich van hier verwijderd hebbende *A. L. P. de Serière*, heeft verleend het tweede defaut enz.

Zoo is het, dat ik fungerend deurwaarder en gezworen exploiteur bij gemelden Raad, bij deze voor de derde maal dagvaard alle bekenden en onbekenden, die eenig regt, actie of pretentie op de voorschrevene boedels vermeenen te hebben, om op donderdag den 19den october 1826, des morgens te half acht ure precies, ter openbare rolle van gemelden Raad te compareren, dan wel gemagtigden te zenden, ten einde te zien dienen van intenditit, met de verificatien daartoe specterende, en voorts alsnog hun regt, hunne actie of pretentie te instituëren, sub pœne dat aan de non-comparanten zal worden opgelegd een eeuwig silentium.

Aldus gepubliceerd en geaffischeerd, na voorgaande klokslag, van de puije van het Raadhuis te Batavia, den 14den september 1826.

De fung. deurw. en gezw. expl. bij den raad van just. voornd.
C. C. SCHUBERT.

VENDU DEPARTEMENT.

Op zaturdag den 23sten sept. 1826.

AAN 's lands kleeding pakhuis alhier, voor rekening van het gouvernement, van eenige lijwaden, lakenen, en andere wollen stoffen, alle van eene zeer goede kwaliteit.

Op maandag den 25sten sept. 1826.

VOOR een huis op Noordwijk over de Harmonie, van meubelen, wel geconditioneerde stoffen, lakens, kanten en geborduurde mousselines, kleederen, linten, batist, mans hemden, tafellakens, dessert servicen, porceleinen, taffen en levantines en andere gekleurde zijden stoffen, benevens eenige bijouterien, en andere goederen meer.

Op dingsdag den 26sten sept. 1826.

VOOR de woning van den Chinees *Lo Goanko*, in de Chinesche-kampong of Tonkangnia, voor rekening van den mede Chinees *Tjo Tiong-seeng*, van goud en zilverwerken, juweelen, lijwaden, spiegels, huismeubelen, enz.

Op woensdag den 27sten sept. 1826.

IN het lokaal der Beurs, voor rekening van diverse kooplieden, van velerhande soorten van negotiegoederen.

Op donderdag den 28sten sept. 1826.

VOOR het negotiehuis van *J. van Dijk*, van wagens, paarden, waaronder twee span van vieren, zijnde vossen en een welgedresseerd Arabisch rijpaard, huismeubelen, stolpen, schilderijen, astrale lampen, theeservicen, gouden en zilveren horologien, gemaakte kleederen, Hollandsche en Fransche boeken, diverse dranken, provisien, rook en snuif tabak, pijpen, cigaren, Japansche goederen, enz.

Op vrijdag den 29sten sept. 1826.

VOOR het negotiehuis van *W. Steetz* jr., van eene partij just per halve en kwart koijang, wijn, bier, coghac, en andere dranken op flesschen, eau de lavende, speelkaarten, schilderijen, spiegels, glas en cristalwerken, en andere goederen meer.

VERKOOP VAN GOEDEREN.

Door den ondergeteekenden wordt te koop aangeboden een factuur schoone en naar den nieuwsten smaak gemaakte modewaren, bestaande in zijden en satijnen stoffen, bal-kleederen, mutsen, linten, zijden koussen, enz., welke voor eenen moderaten prijs tegen contant te bekomen zijn bij *J. P. Ricketts.*

Batavia, *30 aug. 1826.*

The undersigned has just exposed for Sale an elegant and fashionable invoice of Millinery, consisting of Silks, Satins, Ball Dresses, Bonnets, Ribbons Silk Stockings, &c. &c. which will be disposed of, at moderate prices for cash.

J. P. RICKETTS.

Batavia, *August 30th, 1826.*

—Te koop, bij den onderwijzer *van Kraaijenoord*, leijen, griffels en boeken voor het lager onderwijs.

—Op voordeelige voorwaarden uit de hand te koop, een hecht sterk en wel doortimmerd huis en erf, gelegen even buiten de stad Samarang; te bevragen alhier ter lands drukkerij, en te Samarang bij den heer *Joseph Manuel.*

—Verkoop op regterlijk gezag.

Op donderdag den 12den october aanstaande zal te Pattie, ingevolge de wet, krachtens vonnis van den landraad van Japara en Joana, van den 27sten april II., bij executie voor en van wege den chinees *Kouw Tjiansing q q. Tan Hong Tjioe* van Koedoes, verkocht worden een steenen huis, staande te Pattie, en toebehoorende aan den chinees *Liem Tjiang.*

Indien er dus iemand mogt zijn, die eenig regt, actie of toezegging op de voorschrevene vastigheid zoude willen pretenderen, en zich opponeren tegen de voorschreven executie en verkooping, die kome en make het mij ondergeteekenden bekend.

De opziener der landelijke inkomsten, waarnd. deurw. te Pattie.
G. P. SERVATIUS.

—De ondergeteekende is voornemens zijn huis, erf en bijgebouwen, staande te Buitenzorg, in den loop der maand october, in het openbaar te doen verkoopen, zullende de dag nader worden bekend gemaakt. Het voorschreven huis is inmiddels op zeer aannemelijke voorwaarden uit de hand te koop, dagelijks te zien, en bij hem te bevragen.

J. G. van ANGELBEEK.

Buitenzorg, *den 20sten sept. 1826.*

—*The undersigned intends to sell his house, ground and outhouses, situated at Buitenzorg, and by public auction during the month of october next. The day of sale shall be hereafter made known. In the mean time the aforesaid house and property is to be sold, by private contract and upon advantageous terms, and can be seen daily by application to*

J. G. van ANGELBEEK.

Buitenzorg, *the 20th Sept 1826.*

—Uit de hand te koop, de in de residentie Pasaroeang, 7½ palen beoosten de Cotta, aan de rivier Radjassa, gelegen twee perceelen land, genaamd Kadawong en tana Doewa Ratoes, te zamen groot zeven honderd morgen rijnlandsche maat, met het daaropstaande heeren huis, bijgebouwen, stallingen, enz, mitsgaders de suikermolen Kadawong, met dies ruime pakhuizen, combuizen voor zestien suiker ketels, en verder alles wat tot eene complete suiker fabriek behoort, zijnde alle gebouwen van steenen en met pannen gedekt. Deze molen, welke door het water gedreven wordt en waar op de suiker handel nu ruim dertig jaren achter den anderen altoos met voordeel is voortgezet, heeft geen trekdieren tot het molen werk te onderhouden en wat den afvoer van suikerriet en brandhout betreft, is men altoos in de gelegenheid en het gebruik hieromtrent met het lands volk en de naast bij wonende javanen, welke alle van karren en buffels voorzien zijn, zich gedurende de werkzaamheden te verstaan, kunnende de afvoer van suiker en producten van het voorschreven land, nog bovendien alles over water, met zeer geringe kosten, naar Passaroeang en Soerabaija, direct voor de pakhuizen, zelfs zonder verdere transportering, geschieden. Nadere informatie dienaangaande te bekomen bij den heer *W. E. Berkholst*, te Soerabaija.

—Op den 12den november 1826 zullen bij publieke vendutie worden verkocht, drie steenen huizen, staande in de Arabische kamp alhier, en behoorende tot den boedel van wijlen de vrouw *Sarila.*

De agenten der Soerab. weesk.
T. de BRUINE.
JEME ZYLSTRA.

Grissee, *12 september 1826.*

—Op vrijdag den 29sten september 1826 zal, door eene kommissie uit de weeskamer te Batavia, als administrerende den boedel van wijlen *J. Pollonis*, te Tangerang, publiek verkocht worden

eene kwantiteit padij, van ongeveer een honderd en drie tjains, zoo uarige als onharige; mitsgaders voor afbraak, zekere, tot den insolventen boedel van wijlen den chinees *Betiauwsoey* gehoorende en op het land Patrasana gelegene gebouwen, krachtens autorisatie van den Resident alhier, de dato 2 mei ll. no. 77.

Die gading hebben komen ten dage en plaatse voorschreven aanhooren de conditien en doen hun profijt.

Namens de weeskamer voorn.

De Secretaris,

FOCQUIN.

—In den loop der aanstaande maand, de dag en plaats nader te bepalen, zullen door de weeskamer alhier, publiek worden verkocht de navolgende vastigheden:

Voor rekening des boedels van wijlen *H. M. Jacobus*, wed. *Stipriaan.*

1. Zeker erf, bebouwd met een steenen huis, kombuis, dispens, slaapvertrekken, wagenhuis en paardenstal, staande en gelegen in de Koestraat.

Voor rekening des boedels van wijlen *Andries Lucas.*

2. Zeker ledig erf, staande en gelegen op Goenoeng-Saharie, naast den heer *J. P. Barends*, mitsgaders

Voor rekening des boedels van wijlen *A. W. Weber* wed. *Mensz.*

3. Zeker stuk tuinland, staande en gelegen op de Fluit.

De Secretaris,

FOCQUIN.

BATAVIA, *den 23sten sept. 1826.*

—Bij de ondergeteekenden zijn met een der laatst aangekomene schepen aangebragt: Eenige extra fraaije en zeer goed geconserveerde dames toques, hoeden en gekleede mutsen, alle naar den laatsten smaak.

FERWERDA en CO.

—De ondergeteekenden hebben de eer het publiek en hunne geëerde begunstigers te berigten dat bij hen zijn te bekomen de navolgende goederen, alle van superieure kwaliteit en tegen zeer redelijke prijzen: ordinaire roode wijn, St. Julien en Haut Brion, madera, mallaga en port wijn, muscaat frontignac, petit bourgogne en beste hochheimer rhijnwijn, jenever, mineraal water, cognac, witte barcelona brandewijn, maag bitter, ligt en zwaar princessen bier, likeuren van Focking, siroop de limonade, d'orsade, de capillaire en de guimauve, versche Delftsche grasboter in $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{8}$ en $\frac{1}{16}$ vaatjes dubbeld fust; rolpens, gerookte zalm, zoetemelksche kaas, haring, ansjovis in potten, snijboonen, roode zuurkool, azijn, slaolie, keukenzuren, fransche olijven, rozijnen, korenten, amandelen, pruimedanten, gedroogde appelen, paarlgort en vermicelli, ordinair schrijf en fraai velin postpapier, versche manilla en hamburger cigaren, tabak, rapé en macuba snuif, allerhande soorten van schuijerwerk, roskammen en borstels, fijne lakens, verfwaren, solosche stadhalsters en laarzen, kurken, proppen, glaswerk enz., alsmede veritable eau-de-cologne en beste congo thee in blikken van 10 pond a *f* 10.

FERWERDA en CO.

BATAVIA, *den 22sten sept. 1826.*

HUWELIJKEN.

Getrouwd,

J. A. J. KOCKERS,

met

F. C. SOUTMAN.

BUITENZORG, *10 sept. 1826.*

—Getrouwd,

J. A. VRIESMAN,

met

M. C. BOHL.

SOERABAIJA, *den 11ten sept. 1826.*

—Getrouwd,

P. A. HEEGER,

met

J. J. BARENDS.

BATAVIA, *10 sept. 1826.*

GEBOORTEN.

HEDEN verloste voorspoedig van eene welgeschapen dochter, de geliefde echtgenoot van

J. MANGOLD.

SAMARANG, *3 september 1826.*

—MYNE geliefde huisvrouw, *Maria Magdalena Johanna Knibbe*, beviel heden voorspoedig van eene welgeschapen dochter.

RULOFFS.

BATAVIA, *9 september 1826.*

—HEDEN in den voormiddag circa half twaalf ure, verloste zeer voorspoedig van een' zoon, vrouwe *J. W. A. Fils*, geliefde echtgenoot van

C. A. G. ROMSWINCKEL.

BATAVIA, *den 12den sept. 1826.*

—HEDEN verloste, van eene dochter, *Hillegonda Roelofs*, echtgenoot van

H. A. BENIT.

BATAVIA, *den 15den september 1826.*

—HEDEN beviel gelukkig van eene dochter, vrouwe *Juliana Cornelia Theodora Verploegh*, geb. *Chassé.*

BATAVIA, *den 17den sept. 1826.*

—HEDEN nacht verloste voorspoedig van een' welgeschapen zoon, *T. M. ten Cate*, geliefde echtgenoot van

B. W. VAN STRATEN.

BATAVIA, *17 september 1826.*

STERFGEVALLEN.

HEDEN overleed tot onze innerlijke smart ons geliefd dochterje en behuwd dochterje *Catharina Wilhelmina Henriette Cornelia Leutner*, in den ouderdom van ruim achttien maanden.

J. H. DICKELMAN.

M. A. DICKELMAN,

geb. *Warnau.*

PROBOLINGO, *den 29sten august. 1826.*

—HEDEN overleed tot onze innigste droefheid ons tedergeliefd tweede zoontje *Gerard Alexander François*, bijna den ouderdom van vijf jaren bereikt hebbende. Een elk die dit veel beloovend kind gekend heeft, zal met ons gevoelen, hoe groot dit verlies voor ons is.

F. J. TIMMERMANS.

J. J. TIMMERMANS.

geb. *Heimcke.*

SOERABAYA, *den 6den sept. 1826.*

—Op den 6den is alhier overleden de oud kapitein der chinezen, *Tan Pingko.* Alle degenen, welke van deszelfs boedel iets te vorderen mogten hebben, of aan denzelven verschuldigd zijn, gelieven daarvan aanlifte of betaling te doen, aan den ondergeteekenden, uiterlijk binnen drie maanden, na de dagteekening dezer.

De testamentaire executeur,

TAN ENGOAN.

BATAVIA, *den 11den sept. 1826.*

—Op heden overleed Mejuffrouw *Catharina Corneliissen*, weduwe wijlen *N. C. Lassis Marthez.*

Alle degenen, welke iets van de nalatenschap te vorderen hebben of verschuldigd zijn, worden verzocht, eene maand na dato dezer, opgave of betaling te doen aan de testamentaire executrice *C. H. Beynon*, wed. *J. Cantz.*

BATAVIA, *den 14den sept. 1826.*

—HEDEN overleed, na een langdurig lijden, vrouwe *J. P. le Roux*, geboren *Kriekenbeek.*

WELTEVREDE, *den 16den sept. 1826.*

—HEDEN stierf ons oudste zoontje *Fredrick Johann*, in den ouderdom van bijna $2\frac{1}{2}$ jaar.

E. WOLLRABE,

N. S. WOLLRABE, geb. *van Straiendorff.*

WELTEVREDE, *den 21sten sept. 1826.*

NAGELATEN BOEDELS.

DIE iets te vorderen heeft, dan wel verschuldigd is aan den boedel, van wijlen den chinees *Ongsoeng*, gelieve daarvan, binnen den tijd van eene maand, opgave of betaling te doen, aan de ondergeteekenden.

LIEMBOENIO, en

ONG SIOUWKO.

executeuren.

BATAVIA, *den 14den sept. 1826.*

—ALLE degenen welke iets verschuldigd zijn aan, dan wel iets te pretenderen hebben van den boedel van wijlen den, in het Bivonacq te Sombran, overleden 2den luitenant der 19 afdeeling nationale infanterie *van Heeden*, gelieven daarvan opgave of betaling te doen, aan de ondergeteekende kommissarissen.

BLANC, *2de luitenant.*

HUTSCHLER, *2de luit.*

MAGELLAN, *den 29sten augustus 1826.*

—DEGENEN die iets te vorderen hebben of verschuldigd zijn aan den alhier ab intestato overleden *J. H. de Lavontijn de Roya*, en den moor *Malem Habit*, worden verzocht, daarvan opgave of betaling te doen, binnen zes weken, aan de ondergeteekende

Agenten der Soerabaqasche weesk.

T. DE BRUINE.

J. ZIJLSTRA.

GRISSEE, *12 september 1826.*

—DIE iets te vorderen of te betalen heeft, aan den boedel van wijlen *G. L. Lacoste*, gelieve daarvan binnen drie weken, van heden, opgave of betaling te doen, aan

J. G. SWEEBE, qq.

BATAVIA, *den 22sten sept. 1826.*

—ALLEN die iets verschuldigd zijn aan of te vorderen hebben van de nalatenschap van wijlen *Radeen Ajoya Wiliama*, in leven Jaxa bij den landraad der residentie Bantam, worden verzocht, daarvan betaling of opgave, te doen, binnen den tijd van zes weken, gerekend van heden, aan den executeur

MOCHAMAD JANI.

en de geassumeerde executeuren

RADEEN SATJA DI NATA.

ARIA ASTA DI LAGA, en

INGEBEIJ RAGTA NIA.

محمد جاني فون سيافا يغ اد اوڠ
اتو فموتڠ در كنڠكالن دودول در رادين
جيا ويكرام وقت دي اد هيدڤ جكس
در رسيدنسي بنتن هندقله د دالم انم
دمڠكو فون لام ساي منت دي باير
اتو كاسي تاهو برايتوڠن كڤد يڠ
اد كواس اورڠ اتو ممبڠ بودولن
محمد جاني يائيت يڠ كواس يڠ
وكيل كواسان رادين
سچا دنات
اري استا دلاݢ
دان ڠبياكي بكورڠ

POST-KANTOREN.

BATAVIA.

Wordt ter kennis van het publiek gebragt, dat aan het postkantoor te Batavia, paketten voor brieven geopend zijn, om te worden verzonden:

naar	schip	kapitein
Antwerpen,	*Ned. schoener Blora*,	F. A. Laming.
Rotterdam,	*dito schip De Jonge Adriana*,	Meeuw.
Amsterdam,	*dito schip Harmonie*,	Stoffers.
Padang,	*dito schip Franjer*,	Lantier.
Idem,	*dito schip Marq*,	C. Lindam.
Palembang,	*praauw Paduakang*,	Slamat.

Het paket brieven voor Nederland, met kapitein *F. A. Laming*, voerende de schoener BLORA, zal op zaturdag den 23sten dezer, vóór twaalf ure, worden gesloten.

Batavia, den 21sten sept. 1826.

De postmeester,

P. A. BIK.

SAMARANG.

Wordt bij deze aan het publiek bekend gemaakt, dat aan het postkantoor te Samarang, paketten voor brieven geopend zijn, om te worden verzonden naar:

naar	schip	kapitein
Riouw,	*Chinesche toop*,	Oewa Oetko.
Pontianak,	*Boeginesche pantjallang*,	Anakoda Malewa.
Idem,	*dito paduakan*,	Daen Pabeta.

Samarang, den 15den sept. 1826.

De Resident,

H. J. DOMIS.

Wissel-Cours.

Op Nederland, 3m. zigt 100 a 101 cents per *gulden*.
— Engeland, 1 s. 9 p. per dito.

Batavia, den 8sten sept. 1826.

De Directie der Beurs.
Namens dezelve.
De Secretaris,
W. A. KEUCHENIUS.

VERTREKKENDE SCHEPEN.

PASSAGE met het, tot den overvoer van passagiers goed ingerigte Nederlandsche schip HARMONIE, bestemd naar Amsterdam, zullende den 26sten dezer vertrekken; te bevragen bij kapitein *J. Stoffens*, aan het kantoor van de factorij der Nederlandsche Handel-Maatschappij.

14 sept. 1826.

VERTREKKENDE PERSONEN.

JONKHEER *A. M. T. de Salis* vertrekt naar Europa.

—KAPITEIN *Bourdon* vertrekt naar Nederland.

—DE eerste luitenant *T. E. de Wit* vertrekt met verlof naar Nederland, deszelfs broeder *H. J. de Wit* heeft zich belast met de vereffening zijner uitstaande zaken.

BATAVIA, *den 13den sept. 1826.*

—G. D. KOSTER verlaat Java, met de grootste achting en dank jegens vrienden en weldoeners.

—M. VERMEER vertrekt met verlof naar Nederland.

—*MADAME Rens partant pour l'Europe, prie les personnes qui lui doivent de s'acquitter dans l'espace de 15 jours. Passé ce tems elle sera dans la nécessité de les y forcer par voie de justice.*

—C. D. P. WILHELM verlaat Java.

VERSCHILLENDE BEKENDMAKINGEN.

BATAVIAASCH GENOOTSCHAP VAN *KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN*,

HET onderstaande berigt wordt, ter bevordering van de uitgave van het daarbij vermelde werk, aan het publiek medegedeeld.

REVUE ENCYCLOPÉDIQUE *ou analyse raisonnée des productions les plus remarquables dans la littérature, les sciences et les arts, par une réunion de membres de l'institut de France et d'autres hommes de lettres, il en parait chaque mois un cahier de quatorze feuilles d'impression in 8°., rue d'enfer-saint Michel no. 18 à Paris, prix 60 francs par an pour les pays étrangers.*

Cet ouvrage, d'une utilité indispensable pour toutes les personnes qui veulent être au courant de toutes les nouveautés relatives aux lettres, aux sciences et aux beaux-arts, est répandu non seulement dans l'Europe entière, mais dans toutes les parties du monde civilisé. L'histoire, l'éloquence, la poésie, la philosophie, la morale, les mathématiques, la jurisprudence, la législation, l'économie politique, l'art militaire, les sciences physiques, la médecine, la navigation, le commerce, etc., etc., en un mot, le cercle entier des connaissances humaines est renfermé dans cet immense répertoire; et chaque objet est traité avec autant de profondeur que de goût par des hommes versés spécialement dans la partie dont ils s'occupent.

—EEN huis te huur, te bevrâgen bij de gebroeders *Beynon*.

—GEVONDEN, een gouden horologie, die hetzelve toebehoort kan het terugbekomen, tegen betaling dezer advertentie en een douceur voor den vinder, aan het politie kantoor in de Koestraat.

—DE debiteuren van de gewezene firma van *Leps* en Co., worden vriendelijk verzocht hunne schulden te komen vereffenen, ten huize van den heer *de la Rambelje*, naast de toko van den heer *van Dasten*, in de binnen nieuwpoortstraat, tot ultimo van deze maand, zullende in gebreke van dien, de ondergeteekende verpligt zijn hen zonder verdere aanmaning of consideratie onverwijld in regten te vervolgen.

LEPS.

—DE ondergeteekende presenteert te huur, tegen zeer lagen prijs, voor den tijd van twee, drie of meer jaren, het geheele of gedeelte zijner ruime pakhuizen, gelegen aan de westzijde der groote rivier dezer stad, alsmede het groote, van gemakken wel voorziene, twee verdiepingen hooge steenen huis, nu door hemzelven bewoond, zijnde zeer geschikt voor eene talrijke familie of iemand die genegen mogt zijn tot het houden van commissalen.

JOHN SHILLABER.

—NOTICE. *The undersigned offers to lease at very low rate, for two or three years, or more, the whole or part of his extensive Godowns, situate on westside of Great-riverstreet, also the large and well finished two Story Brick House, now occupied by me, replete with every convenience for a large family or boarding House.*

JOHN SHILLABER.

—F. COONING biedt zijn grasland met of zonder inventaris te huur; adres bij

J. L. WATTIG.

—DE ondergeteekende verhuist op primo october naar het huis, voormaals bewoond door wijlen den heer *Papet* op Rijswijk.

SELLEGER, *M. D.*

—DE Kommissie ter besturing eener kollecte en inzameling van de liefde-gaven, ten behoeve onzer ongelukkig gewordene landgenooten bij den voorbeeldeloozen watervloed in februari 1825, maakt hiermede bekend, de inschrijvingen, welke te dien einde hebben plaats gevonden in de residentie van Ternate.

J. A. Neijs,	*f* 100.
De officieren van het garnizoen een dag tractement,	79: 60
C. Boers,	25.
J. H. Otto,	20.
van Guericke,	25,
J. C. Jungmichel,	20.
M. D. van Duivenbode,	50.
Weduwe J. C. Weintre,	20.
J. J. Reijnaert,	10.

Bedragende aldus de inschrijvingen op Ternate eene som van *f* 349: 60 cents.

BATAVIA, *den 20sten september 1826.*

De Kommissie voornoemd,

R. D'OZIJ, *president.*

D. LENTING, *kassier.*

TE BATAVIA, TER LANDS DRUKKERIJ.